

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVII Vasaris — February 18, 1972 Nr. 14

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

KAD NEBŪTŲ PERVĖLU

EMILIJA ČEKIENĖ

Visa žmonija dabar jau gerai žino, koki baisų barbariškumą, sulaukėjimą, vergiją, pražūtį ištisoms tautoms neša Rusijos komunizmas ir, kaip brangiai tos tautos turi užmokėti už parodytą troškimą nors mažiausios laisvės kibirkštėlės, už ką paskutinis pasauliui žinomas aukos pavyzdys buvo Simas Kudirkas. Ir tai tik vienas viešumoniškų įvykių, o ten kenčia milijonai žmonių, 98% skursta be būtino maisto, drabužių, be būtino ploto gyvenimui, o svarbiausia -- be laisvės.

Ir lietuvių tauta tą vergiją kenčia. Su širdgėla prisimename ir mes tą laukinę Rusijos bolševikų santvarką ir kasmet minėdami Lietuvos nepriklausomybės atgavimo Vasario 16 dienos sukaktį peržvelgiame savo atsiekimus kovoję už Lietuvos laisvę, su pagarba prisimenam tuos, kurių pasiaukojimo ir gyvybės dėka sulaukėme tos didžios šventės, suteikusios Lietuvai laisvą ir nepriklausomą gyvenimą, kol raudonųjų Rusijos barbarų tamstis debesys vėl užslinko ant mūsų tėvynės.

Vasario 16-ji diena yra mūsų jaunimui įkvėpimo ir pasiryžimo kovai už Lietuvos išlaisvinimą, o vyresniesiems tautinių vertybių perkainojimo diena. Ji itin mums brangi yra šiomet, kada po praeitų metų Kudirkos, Simokaičių ir Brazdinskių tragedijų laisvąjį pasaulį vėl pasiekė žinios apie naujas Lietuvos kankinių aukas, be jokio nusikaltimo, tik už asmens religinės laisvės troškimą, žiauriai ir neteisėtai įkalinti kunigai, iš kurių vieno kun. J. Zdebskio teisme pareiškimai pasiekė ir laisvąjį pasaulį. Dėmesio vertas jo tardytojo pasakymas: "Nenorėjai valgyti keptos anties, tai dabar kalėjimo duoną valgysi".

Kun. J. Zdebskis, okupanto teisiamas išryškino dvi išeitis: būti apsisprendusiu sąžiningu kunigu arba tarnauti dviem ponam, patalikai okupantui ateistui, valgant keptą antį apgaudinėti tikinčiuosius, siekti taikaus bendradarbiavimo, kaip jau panašių asmenų ir kunigų luome atsiranda. Štai apie vieną iš tokių "pasijūmėjusių" kunigų Č. Kavaliauską kultūriniams ryšiams su užsienio lietuviams palaikyti laikraštis "Gimtas kraštas" spalio 28 d. skelbia, kad jis savo straipsniuose smerkia kai kurių išeiviių išsišokimus, rašo apie kūrybinę gyvenimą tėvų žemėje, kviečia abejojančius atvažiuoti ir patiems įsitikinti.

Dar kitas kunigas per juosteles ir plokšteles į klausytojų religinius jausmus apeliuoja, Lietuvos okupantai pakeitę politinę taktiką gauda ir su kryžiumi, teisingai rašoma žurnale "Į Laisvę" 1971 m. gruodžio mėn. "Rusai anksčiau mus gaudė su šautuvu, o dabar su daina. Pradėdami čia siųsti kunigus, atrodo, pradeda gaudyti ir su kryžiumi. Man pačiam teko girdėti vieno atvykusio kunigėlio aiškinimą, kad religijos Lietuvoje niekas nevaržo."

Lietuvos okupantas labai tuo patenkintas ir Vilniaus Tiesoje, š. m. sausio 12 d. džiaugiasi: "Kultūrinis bendravimas su Tarybų Lietuva, nežinantis to, kad "laisvintojai" visai prieš jį kovoją, patraukia vis daugiau dypukų, ypač inteligentų".

Kaip okupantas grasinimo būdu priverčia kunigus jam tarnauti, matome iš tokio pavyzdžio, kuris kartu ir išduoda, jog ne valdžia, o dvasiškai turi didesnę autoritetą žmonėms ir todėl juos naudoja savo kėslams. Vienas komunistų pareigūnas rašo savo įspūdžius:

"Pasikliaudamas savo įtaka ėmiau agituoti vietos kleboną, kad per pamokslą paragintų žmones pristatyti javų prievoles.

NIXONAS PEKINE

JO KELIONĖS Į RAUDONĄJĄ KINIJĄ IŠVAKARĖSE

Jei nebus kokios didelės staigmenos, prezidentas Nixonas sekančią savaitę viešės Raudonojoje Kinijoje. Į jo viešnagę tenai, aplamai imant, žiūrima palankiai. Žinia, negalima tikėtis, kad tas vizitas vienu ypu išspręs daugelį problemų. Iš kitos pusės, sunkoka rasti rimtų argumentų ir prieš. Jei normalūs diplomatiniai santykiai palaikomi su Sovietų Sąjunga ir kitom komunistinėm valstybėm, kodėl nesiekti bendros kalbos su Raudonąja Ki-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

nija, kuri turi skirtingų interesų negu Sovietų Sąjunga?

Jei kas šia progą kritikuojama, tai daugiau santykių užmezgimo būdas, o ne pats santykiavimas. Demokratų aspirantai į prezidentus aiškina, kad Nixonas neturėjęs slapta tartis su Pekinu, bet pirmiau rasti bendrą kalbą su sąjungininkais japonais. Faktiniai, Nixonas tardamasis su kiniečiais dėl savo kelionės dar nesudarė su jais jokios sutarties ir tuo pačiu dar negalėjo nieko išduoti. Faktas yra toks, kad Pekino režimas šiandien valdo apie 800 milijonų žmonių, ir su juo reikia skaitytis.

Tiesa, gal nebuvo reikalo ieškoti santykių užmezgimo su tokia pompa, bet ji buvo reikalinga prezidentui vidaus politikos sumetimais ir dėl to sunku jį kritikuoti.

Kokią Kiniją ras prezidentas? Daugumas užsienio stebėtojų įskaitant ir amerikiečių korespondentus, turėjusius progos trumpiau ar ilgiau pabūti Kinijoje, teigia, kad tai ramus ir drausmingas kraštas. Gyvenama labai primityviai, tačiau gyventojų dauguma, atrodo, esą patenkinti. Blogiausiai atveju -- kantriai neša jiems uždėtą naštą.

Žinia, tie visi stebėtojai gali būti lygiai taip neteisingi, kaip jų kolegos Sovietų Sąjungoje. Kai ten siautėjo baisiausias Stalino laikų teroras ir bėdas, daugumas korespondentų ir ten atsilankiusių liberalių politikierių bei rašytojų atsiliepimai, buvo optimistiški. Visą tų laikų siaubų ryškiausiai iškėlė ne kuris nors Vakarų stebėtojas, be pats... Chruščiovas partijos kongrese.

Tas pat gali būti ir su Kinija. Juk sunku įsivaizduoti, kad milijonai žmonių galėtų būti patenkinti

ti tokiu žemu gyvenimo lygiu, kurį jie turi. Dviratis ir laikrodys yra didžiausios vertybės, kuriomis galima asmeniškai pasidžiaugti, bet kurioms įsigyti reikia ilgai ir sunkiai dirbti. Ne geriau ir dvasinėje srityje. Sunku įsivaizduoti tikrą mokslininką ar rašytoją, kuris kiekvieną sakinį turi pradėti kuria nors plokščia Mao mintimi, bet tai būtina nūdienėje Kinijoje.

To nepaisant, Raudonoji Kinija yra faktoriškas pasaulio užsienio politikoje. Būdinga, kad nepaisant vidaus skurdo, ji vis dėlto sugeba užsienio pagalbai skirti netoli bilijono dolerių, žymiai daugiau kaip Sovietų Sąjunga ir beveik trečdalį to, ką užsieniui skiria JAV. Žinia, ta 'labdara' ranka rankon eina su politiniais siekiais, tačiau nebūtinai esamam režimui sugriauti. Pakistano dešinioji karinė diktūra pereitais metais iš Pekino gavo per 200 milijonų dolerių ūkinės paramos, o karo atveju, drausmė dažnai gali at-

VIRŠUJE: A. Valeškos sukurtas scenovaizdis pirmam V.K. Banaičio operos Jūrų ir Kasų tytis veiksmui. Juoda - balta nuotrauka negali perduoti viso grožio ir spalvų žaismo, kuriam įkvėpimo dailininkas ieškojo jūros dugno spalvotose nuotraukose, Opera statoma Chicagos Marijos Aukšt. Mokyklos salėje balandžio 29-30 ir gegužės 6-7 dienomis. (Žiūr. V. Meškauskas str. "Tapatybes reikalinga" 5 psl.)

stoti prieš ginklų pranašumą. Karas Vietname tai labai ryškiai parbrėžė.

Visa tai kalba už santykių su R. Kinija užmezgimą. Ir skeptiškai žiūrįnt: naudos gali būti daugiau negu žalos.

MŪSŲ PAREIGA IŠLIKTI LIETUVIAIS

INŽ. J. JURKŪNO KALBA VASARIO 16 MINĖJIME CLEVELANDE

Tos žemės vardas -- Lietuva -- pavergė mano galvą ir širdį

Ateikit -- dvasioje nuvesiu Jus į svečių kraštą -- ūkanotą, glūdų šlamantį

Suvasuokime sparnais -- ir skriskime per šalį, kur kiekvienas daiktas turi išblėsusią atminimų spalvą.

Apgaubia mus vandens lelijų kvapas, plėkštančių miškų garai

Tai Lietuva. Mums atsiveria susimasčiusi šalis, kurios vėsi, blyški padangė turi visą pirmąsios giminės gaivumą. Ji nepažįsta prabangos liūdnos -- subręsti.

Oskaras V. Milašius

Šiandien švęsdami Vasario 16 dieną, nevienas mūsų aplankė mintimis tą ūkanotą, glūdų šlamantį kraštą. Nevienas stovėjome tėviškėje prie baltais kamienais nusvyrusių beržų. Nevienas gal ieškojome savo gimto namo pakluonėje geltonų purienų su tolin akį veriančiu vaiskiu geltonumu. Ir nenuostabu, jei mintimis ir jausmais lankėme Lietuvą, juk tai mūsų žemė tai mūsų kraštas, tai mūsų lietuvių tauta.

Tauta liks gyva jei nuolatos visi ugdytume ją, jei nuolatos tvirtinsime ją medžiaginėmis, dvasinėmis ir kultūrinėmis galiomis. Tauta liks gyva jei kiekviena karta perduos ateinančiai kartai, taip kaip estafetėje paveldėtą ir naujai sukurtą kraitį. Tauta liks gyva jei jos dauguma saugos savo tautines tradicijas ir jei jį bus imli kuriančios ma-

Inž. J. Jurkūnas

žumos naujai suburtom tautinėm vertybėm. Tauta liks gyva jei jos kuriančioji mažuma kurs nepaneigdamą jau esančių tautinių tradicijų, ne atskirdama savęs nuo tradicijose išaugusios bendruomenės daugumos.

Nors ir gyvendami čia šioje laisvės šalyje esame visi savo -- lietuvių

tautos dalis. Ir todėl mums neatšaukiamai uždėta pareiga išlikti aktyviais lietuvišiais, išlaikyti lietuviškumą ir tą lietuviškumą perduoti jauniesniajai kartai.

Išlikti aktyviu lietuviu -- tik trijų žodžių sakinyse slepiasi savyje visiems mums nelengvas pareigas. Slepiasi savyje lietuviškosios politikos, lietuviškosios bylos, lietuviškų reikalų gynimą ir jais rūpinimąsi.

Išlaikyti lietuviškumą -- tik du žodžiai slepiasi savyje lietuviškosios kultūros -- tai yra lietuviškos kalbos, mokyklų, spausdintojo žodžio ir visų kitų kultūrinių apraiškų ugdymą ir jų išlaikymą.

Lietuviškumą perduoti jauniesniajai kartai -- tai jaunimo problema, nepaprastai jautri ir labai nelengvai sprendžiama dabartinėse sąlygose.

Stabtelkim ties pirmąja problema išlikti aktyviu lietuviu.

1918 metais Nepriklausomybės akto signatarai savo ryžtingu veiksmu pasirašydami Nepriklausomybės aktą, pradėjo visai naują lietuvių tautai epochą. To meto sąlygomis tie du dešėkai vyrų susirinkę kukliose patalpose Vilniuje politinių realistių tur (Nukelta į 2 psl.)

Clevelande surengto Vasario 16 minėjimo programos dalyviai su Čiurlionio Ansambliu. Stovi iš kairės: kanklininkų vadovė O. Mikulskienė, PLB pirm. St. Barzdukas, minėjimo pagrindinis kalbėtojas svečias iš Chicagos inž. J. Jurkūnas, akt. V. Žilionytė, akt. Z. Peckus, ansamblio vadovas komp. A. Mikulskis, akt. V. Plečkaitis, ir akt. Ig. Gatautis, J. Carlos nuotrauka

Mūsų pareiga išlikti lietuviams...

(Atkelta iš 1 psl.)

būt buvo laikomi pusiau pamišėliais. Bet tų vyrų nesusvyruojantis aktyvumas suteikė lietuvių tautai 22 metus laisvės. Per tuos 22 metus išaugo nauja karta, žymiai padidėjo tautos dvasiniai ir medžiaginiai resursai. Ir tų 22 metų kapitalu ir gyvename mes čia ir ten savo krašte dar ir šiandien ir tikiu kad tas kapitalas palaišys tautos gyvastingumą ir ateity. Tai ir yra 1918 metų vasario šešioliktosios signatarų aktyvaus žygio esmė ir prasmė. O mes apleisdami savo žemę žadėjome būti aktyviais rezistentais, žadėjome iš tikimybę savo kraštui ir tautai.

Be abejo ir šiandien mes nešiojame visą tikimybę, bet patogiame gyvenimo sąlygose mūsų aktyvumas ir mūsų dinamiškumas jaudauly atveju teliko kaip blėstančios žarijos gražiame židinyje. Ir net didelės aukos, kaip Brzinskų, Kudirkos ir Simokaičių, nevisada 100% sujudina mus aktyvesniam lietuviškos bylos gynimui. Ir ne visada mūsų veiksmai, o tuopačiu ir mūsų kišenės, užliuluoti kasdienio gyvenimo patogumų ir rutinos, galima būtų pavadinti ryžtingu įsijungimu į bendrą lietuvišką darbą, tiek kiek kiekvienam kaip aktyviam lietuvių tautos nariui priklausytų.

Žinau, kad tamstos turite priekaištų mūsų veiksniams, mūsų organizacijų vadovams ir visiems visuomenininkams. Bet kas gi yra tobulas? To negalėčiau jums tvirtinti. Ir be to, ne mano šios dienos tema.

Niekados nepamiršime, kad mūsų tauta ir mūsų jaunimas nori iš mūsų gyvo lietuviškumo. Tą gyvą lietuviškumą jiems suteikti yra mūsų pareiga ir kiekvieno iš mūsų asmeninė atsakomybė. Tuštuma mūsų jaunimo sieloje šaukiasi užpildymo -- jei patys to neužpildysime užpildys ją kiti. Pradedant nekaltomis kultūrinėmis priemonėmis mūsų pačių vaikai gali būti įtraukti net mūsų priešų stovyklon.

Antroji problema yra lietuviškumo išlaikymas, arba mūsų kultūrinė problema.

Tiesa kad dabartinės

kultūrinės apraiškos nors ir nevisada pasiekdamos aukščiausio lygio yra gyvos ir ne retos. Chorai, ansambliai, šokių grupės ir kiti kultūriniai įvykiai su dideliu ryžtingumu išlaiko tą lietuviškumo ugnelę ir nuolatos ją kursto. Neturiu statistinių davinių ar jų skaičius didėja ar mažėja -- bet praėjusi dainų šventė dainininkų skaičiumi, o ypač vaikų choras, nerodė tendencijos mažėti, bet priešingai gal net augti. Tai mus guodžiantis faktas.

Bet baimė ima su mūsų lietuvių kalba ir lietuviškomis mokyklomis.

Štai 1968 m. lietuviai akademikai apgynė 15 doktoratų, 1969 m. apgynė 15 doktoratų, 1970 m. apgynė 18 doktoratų. Tai didelis skaičius mūsų visuomenei. Tuotarpu lituanistinių dalykų studijos Fordhamo universitete prigiso, Chicagoje vos vos tepasi-laiko. Priežastis stoka studijuojančių.

Pedagoginį Lituanistikos Inst. Chicagoje iki 1968 metų pabaigė 14 su pradžios mokyklos mokytojo teise ir 9 su aukšt. mokyklos mokytojo teise. Ir šiemet iš kiekvienos grupės baigė 7 asmenys. Palyginus per visą tą perIODą nesudaro net 40 asmenų. Ar ne per mažas skaičius? Ar ilgai išlaikysime lituanistines mokyklas neparuošdami joms mokytojų.

Paimkime kitą sritį -- grožinę literatūrą. Per pirmuosius 15 metų, tik išvykus iš savo krašto, nuo 1946 iki 1960 metų, poezijos veikalų išleista 118, beletristikos 161, dramų 10, viso 289 grožinių veikalų.

Per 1961-1970 m., dešimt metų laikotarpį išleista 72 poezijos, 75 beletristikos ir 14 dramų, viso 161 veikalas.

Aš atsiprašau, mano statistiniai daviniai labai apytiksliai ir suvesti tik iš mūsų perIODinės spaudos.

1960 metais Lietuvių Rašytojų Draugija turėjo 98 narius. Natūrali mirtis retina jų skaičių. O kiek priaugo naujų, kas suskaitys, turbūt, ne 10.

Priežastys -- ne intelektualinių pajėgų stoka -- bet nepakankamas lietuvių kalbos mokėjimas.

Per paskutinį dešimtmetį grožinės literatūros išleista 161 knyga. Pereitais metais Drauge radau, kad jiepardavė knygų už 26,000 dol. Tikiu ir kiti pardavė, bet Draugas pagrindinis platintojas. Paskaičiuokit aritmetiškai, 26,000 padalinkit iš 5, jei skaičiuojam knygą 5 dol., ir jūs rasit, kad mes nenuperkame vienos knygos net 300 egzempliorių.

Aš nežinau, ar nepirkdami lietuviškų knygų nepadarysime savo klaidų, kurių tarpe yra daug talentingų, muziejinių eksponatų dar jiems gyviems tebesant.

Lietuviškumui išlaikyti mums lieka lietuvių kalba ir lietuviškoji kultūra. Ar nėra atėjęs laikas, o gal jau ir pavėluotas, kad mūsų visa lietuviškoji politika daugiau palinktų tą kryptimi. Ar mums nereikia visiems pergaltvoti, kiek mes kiekvienas tą kultūrinę veiklą paremiame, ją skatiname ir jai padedame. Pagalvokime? Ir pasistenkime patys sau duoti atsakymą.

Trečioji problema -- jaunimo problema.

Jaunimas nori priklausyti organizacijoms. Tą parodo ansambliai, šokių grupės, skautai ir įvairios akademinės organizacijos.

Bet kaip ir kiekvienas jaunimas yra skirtingas. Jau prieš 5000 metų pyramidėse rasta skundas vyresniųjų, kad vaikai labai pagedę ir jų neklauso.

Aš manau, kad nesivadovaukime tuo skundu. Natūralus tarpas tarp jaunimo ir senimo visada buvo ir visada bus. Bet žiūrėkime ir faktą.

1962 m. New Jersey apylinkė Lietuvių Bendruomenės surinktais daviniais tik 25% jaunimo toj apylinkėje tebuvo aktyvūs.

1969 m. Chicagoje mokyklose surinktais daviniais, apklausinėti maždaug 400 mokinių, pareiškė:

PATIKSLINIMAS J. VEBLAIČIUI

Skaičiau E. Čekienės straipsnį Dirvoje 1972. I. 7 d. nr-y apie lietuvių radijo programas ir jos mintims pilnai pritariau. Bet labai nustebau vasario 2 dienos Dirvoje paskaitę J. Veb laičio laišką ginant dr. J. Stuką. Dar kartą susiradęs perskaičiau aną numerį ir neradau jokio kaltinimo nei Stukui nei kam kitam, tik pagrįstai įrodinėta, kad genocidas ir muzika nesiderina. Nepažįstu nei p. Stuko nei p. Veb laičio ir p. Čekienę tik iš raštų, bet labiausiai mane stebina toks Veb laičio sakiny: "Išėina, kad transliacijos tikslas buvo ką nors giesmėm įtikinti arba ką nors įtaigoti..."

Na, žinote, noriu paklaus-

Su tėvais kalba lietuviškai 70%, kur kiti 30%? Su draugais kalba lietuviškai tik 3%. Po vieną knygą paskaito 23%. Prenumeruoja Eglutę 18%. Perverčia lietuvišką laikraštį 65%. Visai nieko neskaito 26%.

Aš nevedu jus į pesimizmą, bet realus žvilgsnis mums priklauso.

Jaunimas nemėgsta mūsų atsineštos hipotekos iš Lietuvos. Jie nemėgsta mūsų atsineštų barnių, nesvarbu ar jie būtų su politiniu ar visuomeniniu atspaiviu.

Mes dažnai vyresnieji pasižadame juos paremti, atsisakome barnių į juos nešti, bet kaž kaip apsisukę pamirštame ir ne vieną ir ne antrą kartą papildome vėl iš naujo tą nuodėmę, turbūt, kad ji mums maloni.

Pagalvokime, aš nenoriu jums laiko užtešti, mano pareiga buvo šiandien pristatyti jums problemą ir aš galvoju kad Vasario 16-toji diena, tai ir yra diena, ne visada išklausti tik istorinių faktų, bet ir patiem susimąstyti, kalbėdamas apie šias lietuviškojo gyvenimo problemas, neturėjau tikslo ką nors barti ar papeikėti. Tenorėjau, kad susimąstytumėte ir konstatuotumėte faktą ir pažiūrėtumėte realiai. Tikiu, kad mūsų meilė savam kraštui, savo valstybei ir savo tautai ves mus tais ryžtingais keliais kuriais ėjo Vasario 16 d. signatarai, kuriais ėjo mūsų savanoriai ir kuriais ėjo mūsų partizanai. Tikiu, kad lietuvių tautos kančia, kaip gryna ašara nuplaus visas kaltes ir kad mes visi ištikimai budėsime šią tamsią mūsų tautai naktį ir sulauksime skaidraus laisvės ryto.

laiškai Dirvai

ti p. Veb laičių, tad kuriam tikslui tos lietuviškos radijo programos, kaip lygiai ir mūsų laikraščiai tarnauja, jei ne įtaigoti ir įtikinti tautiečius? Amerikiečių programos pagrįstos bizniu ir jų savininkai savo asmeniniais sugebėjimais siekia didesnio biznio pataikaudami įvairios spalvos klausytojams. Gi lietuviškos programos, kaip ir spauda, mano nuomone turi kitokius tikslus -- palaikyti svetur lietuvių ir ugdyti lietuvišką kultūrą, tam jos klausytojų ir remiamos ir jų pagrindinis tikslas yra savo programų turiniu įtikinti klausytojus, o jei turinys, kaip p. Veb laitis aiškina, nėra įtaigojantis, tai lietuvišku požiūriu tokios programos neturi reikšmės.

Kalbant apie transliuotą Aušros Vartų bažnyčios chorą, p. Veb laičiu noriu priminti, kad jokių bažnytinių chorų okupuotoje Lietuvoje nebėra, aš pats ten pernai lankiausi ir gerai žinau. O jeigu yra pagaminta tokia juostelė ar plokštelė, tai tik bolševikų propaganda klaidinti laisvajam pasauliui, kaip ir išleista įvai-

riom kalbom apie religijos laisvę knygų. Jauni žmonės ne tik negali bažnyčių choruose giedoti, bet ir nors retkarčiais bažnyčią lankdami praranda darbą, mokytojai iš pareigų pašalinami okupantui sužinojus apie jo tikėjimą. Tokiam k a t a likiškam didmiestyje Vilniuje beliko tik šešios bažnyčios, o kitos paverstos muziejais, sandėliais ir t.t. Apie religijos laisvę okupuotoje Lietuvoje p. Veb laitis gali pasiskaityti plačiau ir tame pačiame Dirvos n-ry, kur atspausdintas ir jo laiškas, anglo Mark Potter įspūdžius. Ar p. Veb laitis neskaitė nu-teisto kun. Zdebskio parodymų iš teismo Drauge ir Darbininke, kur jis tarp kitko sako: "Tikintieji jaučia nelygybę prieš įstatymą, nes ateistai turi savo spaudą, mokyklas, o tikintiesiems tai neleidžiama".

Jei vieni kunigai už tikėjimą kenčia ir kalėjimuose miršta, o kiti atvažiuoję įrodinėja religijos laisvę, tai tokie stengiasi tarnauti dviem ponam. Mes tokių savo tautiečių nenorim nei matyti nei girdėti, lygiai taip pat nenorim savo lietuviškas radijo valandas girdėti ir rusiškų revoliucinių dainų vertimų.

A. B-nis

DVIEJŲ SAVAIČIŲ EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Vyksta: birželio 8, liepos 13,
rugpjūčio 17 ir gruodžio 21.

- Lietuvoje šios grupės praleis po 11 dienų.
- Norintieji pratęsti savo atostogas ilgiau, galės aplankyti kitus jų pasirinktus Europos miestus.

Ekskursijos išvyksta iš Bostono, New Yorko ir Montrealio.

Grupėse dalyvių skaičius ribotas —
NESIVĖLUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės į

Trans-Atlantic Travel Service

393 West Broadway
South Boston, Mass. 027127
Telefonas: 268-8764

Savininkė Aldona Adomonienė

LAI DOTUVIU DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY S MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA** MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

K a i n o s ž e m o s — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAM PASAUNT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

JUOZAS ZIKARAS

Knygnešys

Lietuviškoji spauda - tautinės sąmonės puoselėtoja

Dabar lietuviškos spaudos prieinamumas mums yra nesunkus. Spauda kas kart gerėja, tobulėja. Ir skaitytojai vis labiau susigryvena su spausdintu žodžiu. Bet yra dar nemaža tokių, kurie nenori išleisti į savo pastogę lietuviškos šviesos spindulio, kurį spaudos draudimo laikais su pavojais gaudė mūsų tautiečiai, už ką daug kas Sibiro taigose atsidūrė. Tačiau reikia manyti, kad tai ne koks prieš spaudą nusistatymas, bet paprastas apsilėidimas.

Susipratę lietuviai žino, kad lietuviybės ugnis išsižiebė ir buvo atgaivinta lietuviška spauda. Poetas Goethe sakė, kad pergamentas (raštas) yra šventasis šulinys, kurio vanduo amžiams troškuli malšina. Iš tikrųjų, jei ne lietuviškoji spauda, gal seniai būtų spėjęs išsekti iš mūsų paskutinis lietuviybės šaltinis. Taigi savąją spaudą reikia branginti, kaip tautinės sąmonės maitintoją. O kur dar mokslo šaltiniai, jei ne knygoje? Juk žmogus ne vien duona gyvena. Reikia dar ir dvasinio peno.

Kas atmeta išmintį ir drausmę, tas nelaimingas; tokių viltis tuščia, jų vargai bevaisiai ir jų darbai nenaudingi -- sako Švento Rašto išmintis. Vadinasi, išmintis

šviesi ir niekuomet ne-
kyksta, ji pamatoma tų,
kurie ją myli ir randa-
ma tų, kurie jos ieško.
Kas dėl jos budi nuo auš-
ros tas nevargs, nes ras
ją sėdinčią prie savo du-
rų. -- Svet Mardenas.

Bet, kaip numanu, dėl
spaudos reikia budėti,
jos ieškoti, tik ne nuo
aušros, o nuolatos. Juk
lašas akmenį pratašo ne
jėga, o nuolatinis kriti-
mu. Žmogus tampa iš-
mintingu ne iškarto, bet
nuolat skaitydamas ir
mokydamasis.

Jaunimas ypatingai tu-
rėtų susirūpinti ir dau-
giau skaityti nes ateit-
tis jo rankose. Valandos
greit slenka, dingsta ir
jų trūkumas slegia mū-
sų pečius. Daug jų pra-
bėga, mums nieko nepa-
likdamos, nes mes ne-
mokėjome, o gal nenorė-
jom pasinaudoti...

Dienos eina į mus lyg
dosnūs draugai, nešda-
mos mums nežinoma
ranka neikainuojamų
brangenybių. Bet jeigu
laiko neišnaudojam, tai
atsitraukia, niekad jau
nesugrįždamos.

Juk viena darbo va-
landa per dieną su kny-
ga per 10 metų iš ne-
mokyto gali padaryti
žmogų mokyto. Per vie-
ną valandą į dieną jau-
nuolis lengvai gali per-
skaityti 20 puslapių gerų
minčių. Tai per metus
galėtų perskaityti 18 sto-
rų knygų.

Lietuvos nepriklausomybės metais kai kur bu-

(Pradžia Dirvoje nr.11)

16.

Lietuvai atgavus ne-
priklausomybę, o pas-
čiau ir vėl ją praradus
svetimųjų pavergtai,
kiek kur apie ją Vaka-
ruose berašoma ar be-
sakoma, dažniausiai gė-
rimasi jos nepriklausomybės laikais pasiekta
ūkine ir kultūrine pažan-
ga, o mes paprastai tik
svetimaūčiais pasekda-
mi imame gilintis į Ne-
priklausomosios Lietu-
vos gyvenimą ir jo savy-
bes, patys nustebdami
prieš akis pasistatę įvai-
rioje srityse jos pasiek-
tus laimėjimus.

Čia drąsi Lietuvos žė-
mės reforma su pusės
milijono hektarų parce-
liacija, naujakūrių ir
suvirtintų mažžemių
ūkiu, įvairių žemės ūkio
šakų išplėtimu, o kitų ir
įkūrimu. Čia išgarsėju-
si Lietuvos ūkio koope-
racija suplačiai ir ne
Lietuvoje žinomomis
centrinėmis "Lietūkio"
"Maisto", "Pieno Cent-
ro", "Lino" organizaci-
jomis, dariusiomis treč-
dalį visos prekybinės
krašto apyvartos; čia ir
"Lietuvos Cukraus",
"Sodybos" ir kitos bend-
rovės. Čia plati Lietu-
vos užsienio prekyba,
prasimušusi pro vokie-
čių daromas kliūtis Ang-
lijon, kurioje išpopulia-
rino mūsų bekonus,
sviestą, kiaušinius, pa-
siekusi Egiptą, Alžyrą,
Palestiną. Čia kylanti ir
išsišakojanti Lietuvos
pramonė. Gyva Lietu-
vos miestų, miestelių,
kaimo statyba su "Pa-
lemono" ir kitomis ply-
tynčiomis. Klaipėdos
uosto iškilimas ir Šven-
tosios pavertimas uos-
tu. Lietuvos geležinke-
lių ir plentų statyba.

Čia dar platus Lietu-
vos mokyklų tinklas su
universitetu, žemės
ūkio ir veterinarijos aka-
demijomis ir kitomis
aukštosiomis mokyklo-
mis priekyje, Lietuvai
net jau nepriklausomy-
bės nustojus apvainiku-
tas Lietuvos Mokslų Aka-
demijos įsteigimu. Dar
prieš 60 metų lietuvių
studentų išpranašau-
ta Kauno opera, konser-
vatorija, meno mokyk-
la. Kauniškiai Karo ir

vo užrašyta ant naujai pa-
statytų mokyklų sienų
šūkis: "Ne mokyklai, bet
gyvenimui mokomės".
Mokiniams tas posakis
gal ir nelabai buvo aiš-
kus, bet tiems, kurie re-
alų gyvenimą gyvena,
yra pilnai suprantamas.

Lietuviška spauda
anais laikais buvo stip-
rus ginklas kovoje dėl
Lietuvos nepriklausomy-
bės. Ilgai reikėtų kal-
bėti apie tuos visus li-
teratūrinio, visuomeni-
nio, politinio gyvenimo
veteranus, kurie plunks-
na ir raštu tiesė nesu-
griaujamus tiltus kelius
į nepriklausomybę. Tai
ir nūdien per spaudą ir
knygą teiskim kelią į ge-
resnę, šviesesnę ateitį
-- Lietuvai laisvės at-
gavimą!

J. Miškinis

1918 M. VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS REIKŠMĖ

Šis straipsnis prieš 25 metus buvo atspausdintas
laikraštyje "Mūsų Kelias" (1947 nr.15-21)

MYKOLAS BIRŽIŠKA

Kultūros muziejai, Šiau-
lių "Aušros" Muziejus
ir kiti. Valstybinė uni-
versitetinė ir kitos Lie-
tuvos bibliotekos. Gyvas
meninis ir literatūrinis
sąjūdis, gausi išsišako-
jusi periodinė spauda.
Plačios šaulių, pavasa-
rininkų, jaunaliuvių,
ateitininkų, skautų ir ki-
tos visuomeninės orga-
nizacijos. Tautinė kultū-
ringos kariuomenės ita
ka visuomenei.

Čia, pagaliau, dar kie-
tai tvirta Lietuvos lai-
kysena pavojinga didkai-
mynių atžvilgiu: ginkluo-
ta kova dėl nepriklausomybės, Vilniaus byla ir jos gynimas Tautų Są-
jungoje ir kitur, daugia-
metis santykių nepalai-
kymas su Lenkija, Klai-
pėdos byla, ekonominis
ir kitokis atsispyrimas
Vokietijos agresingumui,
griežtas hitlerininkų
sudraudimas, Lie-
tuvos laimėjimai tarp-
tautiniame Haagos teis-
me -- kur čia viską besu-
minėsime!

17.

Lyginamoji kraštų sta-
tistika ne tik nemažina
Lietuvos laimėjimų svo-
rio palyginus su kitais
panašaus didumo arba
net ir didesniais už ją
kraštais, o ir su to pat
nepriklausomo gyveni-
mo amžiaus kultūros
Pabaltijo valstybėmis
Latvija ir Estija, kai kuo
ir su daug stambesniais
kaimynais, bet ir užtikri-
na mums rimtas ir gar-
bingas pozicijas tarp-
tautiniuose, tarpvalsty-
biniuose santykiuose.

Čia hamburginio --
pinneberginio Pabaltijo
universiteto prof. Jur-
gis Kriksčiūnas visai ne
seniai priminė mūsų vi-
suomenei kelis tuo at-
žvilgiu labai reikšmin-
gus duomenis (str. Ko-
kia buvo Nepriklausomo-
mos Lietuvos pažanga
/Detmoldo "Lietuvių
Žodžio" 1946 m. nr. 1
-10). Taip, mitybos at-
žvilgiu, drauge su ki-
tom dviem Pabaltijo
respublikom, Lietuva
pralenkė Vokietiją,
Prancūziją, Čekoslova-
kiją, nekalbant jau apie
Europos rytų (TSRS!)
ar pietų valstybes, irėjo
tuoj po Anglijos. Jokio-
je kitoje valstybėje ko-
operatinis ūkio sektori-
us neturėjo tokio didė-
lio palyginamojo svorio
kaip Lietuvoje. Palygi-
nus su keliomis nedide-
lėmis, bet pažangiomis
ūkio šalimis (Latvija,
Estija, Danija, Švedija,
Olandija, Suomija, Ai-
rija), Lietuvos derlius
per 25 metus pakilo be-
maž aukščiausiais, net
86%, tuo atžvilgiu tik
Suomijos (93%) tepra-
lenktas. Pieno produktų
eksportu Lietuva tenu-
sileisdavo Danijai ir
Olandijai, beveik prilyg-
dama Latvijai. Linų
pluošto gamyboje Lie-
tuvo užėmė trečią vie-
tą pasaulyje (po TSRS ir
Lenkijos, čia daugėmu-
sios iš savo užimtos Lie-
tuvos dalies), eksporte
antrą, nekažinkie tepra-
lenkiama milžiniškos
TSRS. Pramonės darbi-

ninkų skaičium ir gamy-
ba Lietuva susilygino su
seniau daug už ją pra-
moningesne Estija. Per
28 metus Lietuvos aukš-
tųjų mokyklų studentų
skaičius pakilo apie 12
kartų, kad ir neprilyg-
damas Latvijai ir Esti-
jai, tuo atžvilgiu ypatin-
gai aukštai pakilusioms
(Lietuvoje 1 aukštosios
mokyklos studentas te-
ko 480 gyv., kai Estijo-
je 300 ir Latvijoje 250
gyv.), bet vis dėlto to-
kio aukšto kaip Lietuva
studentų skaičiaus san-
tykio su gyventojų skai-
čium neturėjo Vokietija,
Anglija, Švedija ir
daug kitų kraštų.

Visa tai mes čia atžy-
mime ne pasigirtikam
nors norėdami, tiktai-
tam, kad matydami to-
kią savo tautos vietą ki-
tų tautų, o mūsų respu-
blikos -- kitų respublikų
tarpe, patys savyje stip-
rėtume, drąsiau į save
žiūrėtume, tvirtėčiau-
savo tauta ir jos gajumu pa-
sitiktume. Juo labiau,

jog jei šiais lyginamai-
siais skaičiais nesiten-
kinsime ir prisiminsi-
me, kokia ir kokiame są-
lygoje lietuvių tauta ga-
vo savo nepriklausomy-
bę atkurti, šiepliki skait-
mens ne tik sausai, bet
ir blankiai vaizduoja tik-
rą jos pažangą -- per šį
trumpą 20 metų laiko tar-
pą.

Taigi žiūrėkime: savo
nepriklausomybės atkū-
rimą Lietuva pradėjo su
tūkstančiais kaimų, sa-
vo pradžią kitų net nuo
XIV a. valakinės refor-
mos beturinčių, su medi-
nėmis gryčiomis šiaudi-
niais stogais, su medi-
niais miesteliais ir kiek
beimūrintais miestais,
kuriuose bemaž vieni ki-
tataučiai, lietuviams ne
tik svetimi, bet dažnai ir
priešingi tegyveno; kad
ne Lietgalių krašto san-
tykiai, mūsų kaimynams
latviams sunku būtų ne-
tik tai suprasti, bet ir
tuo patikėti. Ne tik dva-
rai, bet ir amatai, pre-
kyba, pramonė, visuome-
ninis ir iš dalies netkul-
tūrinis gyvenimas pat
pradžioje buvo daugiau
siai ne lietuvių, tik kita-
taučių rankose. Bemaž
per 100 metų maskolių

(Nukelta į 5 psl.)

Šis bei tas

Pasitikdami didžiąją tautinę šventę vis ir vis pasigendame
knogos apie savo tautinius didvyrius. Skepticizmo ir cinizmo nuo-
taikoms užvaldant pasaulio protus, tikrosios vertybės jaunajai kar-
tai darosi abejotinos, autoritetai niekinami, o tuo dvasiniu sugniužiu-
mu naudojasi komunizmas, visur pasaulom įkišdamas savo apgaulin-
gus šūkius, kuriais lengvai susižavi jaunoji karta, godi bet kokių
naujovių. Tačiau jaunimas visuomet turi savyje daug tyro idealiz-
mo, tik reikia laiku suteikti tinkamą kryptį, parūpinti gyvai įdo-
maus ir konkrečiai uždegančio maisto jų širdims ir protams. O
mes turime savo tautoje didžią skaidrių žmogiško kilnumo ir va-
lingo pasiaukojimo pavyzdžių. Kodėl tokia knyga jaunimui dar nepa-
rašyta?

• Kun. J. Zdebskio kalba teisme heroiskai drąsiosios žodžių
mus vėl dar kartą -- po Simo Kudirkos panašaus nebijojo žiū-
rėti mirčiai akis -- sukrėtė ir sulaukino. Tai istoriški lietuviško
tvirtumo liudijimai ateities kartoms. Tai savos tautos ir religijos
gynimas prieš maskvinius tironus. Tačiau kun. J. Zdebskio žodžiai
beldžiasi ir į mūsų sąžines. Kai mes čia, medžiaginiai turtai ir
savo gudrumų įsivaizdavimais aptekę, tebeaudžiame kovas dėl pi-
nigo dalybų, visuomenę išskirstydami į savus ir tariamus prie-
šus, tai kun. J.Z., komunistinių Pilotų nekaltai teisiamas ir kalė-
jiman varomas, primena Kristaus žodį: Nė vieno žmogaus nelaikyti
savo priešu!

• Irgi ta sunkiai piliuojanti žaidza -- išniekinos lietuviškos
kapinės Chicagoje, kur kovoti dėl dorų tradicijų stoja vien eiliniai
katalikai, savo dvasios vadovų nuvilti ir apleisti, ar ne kun. J.
Zdebskio žodžių šaukiasi iš teismo salės: "Jei mes, kunigai... apie
tai nekalbėsime -- akmenys šaukti pradės... Ir jei mūsų, kunigų,
neteis teismas šiandien, mus teis tauta! Pagaliau ateis Aukščiausio-
jo teisingumo valanda..."

• Taip pat apie tąjį tariamai taikingą, kultūrinį ar kitokį bend-
radarbiavimą su komunizmu ir ateizmu, kun. J. Zdebskio atkiša-
mas mums labai skaudžiai liūdnas priekaištas, kad esą to dalyko
-- "niekad negali suprasti užsienyje gyvenančių tikintieji..." Argi mes
tikrai negalime, o gal tik savo patogumų dėlei nenorime suprasti?
Kad Maskva gudriai ir melagingai užsienį informuoja apie taria-
mas religines bei tautines laisves, kad turistams net parodomos
pamaldos bažnyčiose, o visa tai -- tik apgaulus pasityčiojimas...
Po tiek gausių faktų, tiek kruvinų įrodymų vis dar nesuprantame,
kad lietuviybės ir katalikybės "taikiamie sugyvenime, su komuniz-
mu" yra tik Maskvos nusiėptas durklas į nugarą...

• Mūsų apyjauniai intelektualai vis tebebando įrodinėti, kad bol-
ševikinė sistema būtų gerėja, sąlygos gyventi žmoniškėja -- tuo
būdu siekiama pateisinti mezzgamus vad, kultūrinio bendravimo ry-
šius. O štai tokias iliuzijas sumala į dulkes žymusis rusų autorius
Anat. Gvaznevovas, prieš porą metų pabėgęs Anglijon ir ten gaus
politinį prieglobstį: "Esu giliai įsitikinęs, kad Sovietų Sąjungoje
žmogus dabar blogiau jaučiasi negu Stalino laikais!" Reiškia, kad
geresnių būtų kiekis, lygesni plentai, ribesnis kšnis ar naujes-
nis drabužis jokiū būdu nenuslopina žmoguje laisvės ilgesio, kad
beviltskumo atmosfera vis labiau slegia, kad nežmoniškumo varž-
tai vis labiau skaudina. Todėl tad bendraujant su komunistiniu pa-
sauliu vertinti vien jų ekonominės pažangos faktus, užsimerkiant į
dvasinį žmogaus kaip individo smauginimą -- neatleistina intelektu-
alinė nuodėmė...

• Metų pradžioje, ypač kultūros darbuose, laukiami nauji užmo-
jai ir planai. L. Fondas, švęsdamas sukaktį, teatsikrato vaikishkos
giesmelės: dalinti lėšas tartum savi kultūrai, o tik pagal asmenišk-
kus prašymus. Visuomenė laukia paskelbiant kokio nors rimtesnio
plano... Jaunimo Kongresas vis dar garsinasi daugiau techninės pa-
ruošos rūpesčiais, kai pagrindinio tikslo dalykai -- kongreso turi-
nys permenkai ryškinamas... Kai mokytojai jau turi savo gerą žurnā-
lą Švietimo Gaires, mokinių tėvai (o jiems tebekalama, kad turi iš-
mokyti lietuviškai skaityti dar prieš į mokyklą leidžianti) -- ligi šiol
laukia nesulaukia jokios pagalbos. V. Čižino knyga gera tik teore-
tiniam pasiskaitymui, bet gyvai reikia praktiškesnių žinių, įvedant
nuolatinį puslapi kur nors laikraštyje, išleidžiant vadovėlių ir ką pa-
našaus. Daugelis tėvų yra gerų norų, bet jų teigiamos pastangos
sudužta, kai nėra tinkamos pagalbos.

VALENTINĄ GUSTAINĮ AMŽINYBĖN PALYDĖJUS (5)

1968 m. birželio 27 d.

Birželio 9 d. Kačerginėje Mykolaičio-Putino giminės ir draugai minėjo poeto mirutes pirmąsias metines. Buvau ir aš su žmona, susirinko didokas būrys senesnės ir jaunesnės kartos atstovų -- Putino kūrybos gerbėjų. Buvo oficialioji dalis su įdomiomis paskaitomis apie rašytojo kūrybą, su jo poezijos deklamavimu. Ypač puikiai jo eilė raščius deklamuoja Vilniaus dramos teatro aktorius Laimonas Noreika, kuris tą savo meną parodė ir Kačerginėje.

Mūsų duklė liepos 15 d. visam mėnesiui išvažiavo į Druskininkus pasigydyti. Galimas dalykas, kad vėliau ir mudu su žmona Druskininkus bent porai dienų aplankysime. Tačiau faktinai tai vasarą ir Griškabūdyje yra visai gerai: oras grynas, motorų triukšmo beveik negirdėti, savo sodelis ir darželis su vaisiais ir uogomis ir t.t. Beto, labai pigus ir patogus susisiektimas busais su visais miestais ir miesteliais, kada norime ir kur norime galime nuvažiuoti. Matai, kaip tas amžinasis optimistas Valentinas moka į viską žiūrėti iš geros pusės!

Dėl nusilpusios širdies jokio fizinio darbo nepajėgiu. Tačiau protarpiais vis dar ką užrašinėju, davinėju mokslų Akademijos archyvuui saugoti. Gal būt, ateis laikas, kada tie užrašai galės būti paskelbti kaip epochos dokumentacija.

Beje, apie Amerikos lietuvių veiklą tai mus reguliariai painformuoja V.o.A. todėl esame pusėtinai au courant ir apie jūsų operą, ir apie dailininkų parodas ir apie šokus ir t.t. Stebimės, kad jums netrūks ta energija!

1968 m. liepos 24 d.

Mus visus tris labai nudžiugino Tavo laiškas rašytas liepos 1 d. Labai smagu išgirsti, kad mūsų žodinis įrašas į magnetofono juostelę laimingai Tave už jūrų -

MARJA KASAKAITYTĖ

marių pasiekė, kad gavo te išgirsti mūsų gyvus žodžius.

Kaip smagu, kad nuo lat tobulėjanti įvairiausių civilizacijos reikmenų technika, įgalina tokius nuostabius ryšius palaikyti, nepaisant distancijų!

1968 m. spalio 20 d.

Pereitą vasarą buvome išvažiavę pasižmonėti į Druskininkus, kurie per pastarąjį dešimt metų yra išaugę į labai kultūringą, europinio lygio poilsio vietą: švarus miestelis su puikiomis sanatorijomis, parkais ir t.t. Tenai mus labai draugiškai priėmė seni mūsų prieteliai Motiejaičiai, kuries savo darbštumu jau prasisiekė ir patys pasistatė gana jaukų namą. Šiomet ir Juozą Motiejaitį reabilitavo, ir jis yra dar sveikas. Viešnagė Motiejaičiuose mums paliko kuo gražiausių atsiminimų. Mūsų dukra tai pas juos išgyveno net visą mėnesį, liko Druskininkais labai patenkinta. Mūsų sūnus su savo žmona savo atostogas praleido Kaukazo kalnuose, į kur juodu nuvažiavo savo motociklu. Mūsų sūnus faktinai užaugęs Altajų kalnuose, ir dabar tebe mėgsta kalnų orą bei jų padairą.

Griškabūdis, 1968 m. lapkričio 28 d.

Rašau šį kartą judviem abiem laišką viename voke, nes gerai žinau, kad Brolis ir Sesutė jį skaitysite. Visų pirma išanksto atsiprašau, jei šis mano laiškas judviem sukels notalgijos jausmų. Aš tai labai giliai jaučiau notalgijos skausmus, kai buvau toli nuo savo gimtinės... Kas kita dabar, kai man lemta gyvenimą baigti tose pačiose vietovėse, kur ji pradėjau. Laikas nuo laiko pasivažinėdamas po Lietuvą, aš kiekvieną kartą vis prisimenu poeto žodžius: "Gražu mūs Lietuvoj!"... Keičiasi jos gamtovaizdžiai, ypač keičiasi ir gražėjami-

tai. Labiausiai man patinka Vilnius ne tik savo istorija, savo istorine architektūra, moderninės civilizacijos įsisavinimu, bet kažkokia ypatinga jaukaus miesto dvasia, ypač kai čia pasitaiko susitikti su jaunesniųjų kartų šauliais atstovais -- susipratusiais inteligentais, kurie reiškiasi kaip gabūs savo sričių specialistai -- architektai, dailininkai, muzikai ir apskritai mokslo bei meno barų atstovai. Dabar jų yra jau dideli skaičiai, ir savaime suprantama, kad jų tarpe yra daug sąmoningų, gerai galvojančių asmenybių. Mums, seniams tai yra didelė paguoda, kad jaunesnėse kartose matome tiek daug ir tokių gabių mūsų tautiečių. Mūsų žmonės dirba daug, gyvenimas sunkuliuoja, vietoje nestovi. Tai matant, man visuomet atsigauna mano, tur būt, įgimta optimistinė nuotaika ir dėl ateities.

Rašau šį laišką po trumpo savo viešnagės Vilniuje, kur buvaupereitą savaitę. Tenai mane visuomet labai nuosirdžiai priima ne tik mūsų kartos veteranai -- vienminčiai, bet ir visa eilė jaunesniųjų kartų bei modernesniųjų pažūrų atstovų...

Šia proga dar kartą noriu priminti, kad aš Kau ne pasisūdžiau labai elegantišką demisezoninį palatą iš judviečių dovanos, taip pat pasidžiūdamas nešioju tai vieną tai kitą megztinį, kurie man labai "prie veido". Labai naudingos ir visos kitos per abudu kartus atsiųstos dovanos, ypač tos nuostabiosios skepetaitės, kurios pas mus labai didelėje madoje...

Bijau sukelti Tau ir Taviesiems nostalgijos skausmų, pasakodamas, kaip dabar atrodo mūsų gimtinė, kokie dideli pasikeitimai joje įvyko ir kokie poslinkiai toliau tebevysta. Raminuos tų, kad ir pas jus gyvenimas vietoje nestovi, kad šuoliais žengdama naujųjų laikų technika su nuostabiais kasdieniniais išradimais taip pat ir pas jus labai greitai keičia gyvenimą...

negu įkyrėjusi Walgreen užkandinė... Džeko krautuvėlėje Marija jautėsi priklausanti būriui... Reikalinga... Viena iš tų, kurie turėjo paslaptį! Tačiau ta paslaptis pasidalint su Timiu Marija nenorėjo. Niekada!...

-- Nesuprasi... nesuprasi... -- kartojo ji, glaudama verkiantį broliuką, -- bet už Bobo aš netekėsiu. Nurimk! Bobas man niekas. Tik nuvažiuot į kiną, Tik, na, kad visos pas mus Walgreen'e turi savo berniokus...

Timis parietė kojas po savim ir, delnu trindamas akis, prašė:

-- Mesk tu ji, Maryte! Kam tau reikia tokio bernioko. Žiūrėk, aš tuoj užaugsiu ir būsiu mechanikas. Tėvą atiduosim į alkoholikų ligoninę... Pamatysi, kaip galėsime visi gyventi! Aš uždirbsiu ir tau, ir mamai, ir Julei. O dvynus galkas nors išūnys. Jie gražūs, kai nuprausti.

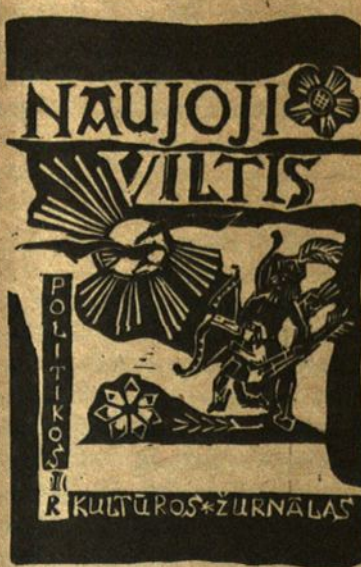
Pro suplyšusį lango tinklą ėmė skverbtis uodai ir mėnulis. Jis skaičiavo strazdanas ant Timio nosies ir susuktą Marijos plaukų baronytes.

-- Tu jo nebijok. Pasakyk, kad baigta ir viskas! Jei gąsdins -- tik pranešk man. Kobra ne Kobra, o man kas!

Timis pašoko ir vikriu boksininko smūgiu be garso suskaldė mėnesieną.

-- Niukt į pilvą -- grr! -- Timis išvertė akis, iškišo liežuvį ir sudribo prie Marijos kojų.

-- Baigta! Bobo nebėr! -- krizeno jis sėsdamas. -- Aš žinau, kaip muštis!

• NAUJOJI VILTIS Nr.

3 jau išėjo iš spaudos. Kaina \$2.50. Norintieji įsigyti kreipiasi į Naujosios Vilties administraciją: 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629. Telef. (212) 778-7707.

Kalbant apie mano šeimos gyvenimą, reikia pasakyti, kad savo kaimo gyvenime gana idiliškai... dukters uždarbino ir žmonos pensijos mums pilnai užtenka maistui ir bėgamiems ūkiniams reikalingams.

1969.IV.30

Nežinau, ar verta Tau pavydėti tokių ilgų turistinių kelionių po Europą?.. Žinoma, daug ko labai įdomaus pamatysi, bet ir gerokai pavargsi.

Būdamas Ženevoje prisimink ir mane, kai mes tenai keletas lietuvių sukomės tarptautinės publikos sukuriuose. Gražūs ir įdomūs buvo tada laikai!...

Mes kol kas tebesilaikome po senovei, esame apysveikiai, geros nuotaikos. Tikrai, ne tik pas, jus, bet ir pas mus yra daug puikaus susipratusio lietuviško jaunimo, kuris gražiai pasižymi įvairiausiose kūrybinio gyvenimo srityse. Mane tai labai optimistiškai nuteikia dėl mūsų tautos ateities...

• Prof. dr. Jokūbas Stukas, pasinaudodamas Seton Hall Universiteto skirtomis semestro atostogomis po 8 metų darbo, nuo vasario 1 d. duoda specialų kursą New Yorko miesto Universitete, rašantiems temas ir dizertacijas aukštesniam laipsniui įsigyti. Dr. Stukas atsisakė jam universiteto prezidento siūlomos dekanato vietą Georgetown Univer-

J. GRAUDA

Kaip griauamas penkmečio planas

Sausio antrą dieną vienas iš Vilniaus civilinės metrikacijos punktų laukė pirmosios susituokiančių poros. Tarnautojai jautėsi pakiliai. Ant stalų matėsi gėlių puokštelės. Vyrai aukščiau patempė kaklaryšius, moterys tirštai pasipudravo.

Ant patefono gulėjo, parengties stovyje plokštelė. Tai buvo Mendelsono "Vestuvinis maršas". Kada pareigūnas paskelbia jaunuosius esant vyru ir žmona, paleidžiama "Vestuvinio maršo" melodija. Taikiai užmiršamas Heine posakis, kad vestuvinė muzika jam primena maršus, lydinčius karius į karą, į permanentinį mūšį.

Vos prasidare įstaigos durys, į patalpą įsiveržė susijaudinę ir besistumdą du klientai. Tai buvo pora, sutuokta pereitų metų paskutinę dieną.

-- Aš nenoriu to pašlėmėko, -- rėkė jaunoji moteris. -- Ištuokite mus tuč tuojau.

-- Mannereikia tokios žmonos, -- švirkstė ašaras vyrukas.

-- Kas jums yra? -- paklausė pareigūnai.

-- Mūsų charakteriai nesutinka, -- patikino abu klientai. -- Mums jau užtenka.

-- Jūs ne ten pakliuvote, -- paaiškino pareigūnai. -- Mes negalime ištuokti. -- Tai skyrybų skyriaus darbas.

-- Kur tas skyrius?

Jiems parodė. Ir jie abu, už rankų susiėmę, išbėgo nurodyta kryptimi.

-- Greičiau, -- suriko jaunoji, -- kad būtumėm ten pirmi!

Santuokų skyriaus pareigūnas bejėgiai pažiūrėjo į pirmos santuokos iškilnių laukiantį korespondentą ir paaiškino:

-- Per metus turime Vilniuje keturius tūkstančius santuokų ir... tūkstantį tris šimtus penkiolika skyrybų. Kas trečioji santuoka bemačiant nukeliauja į skyrybų skyrių.

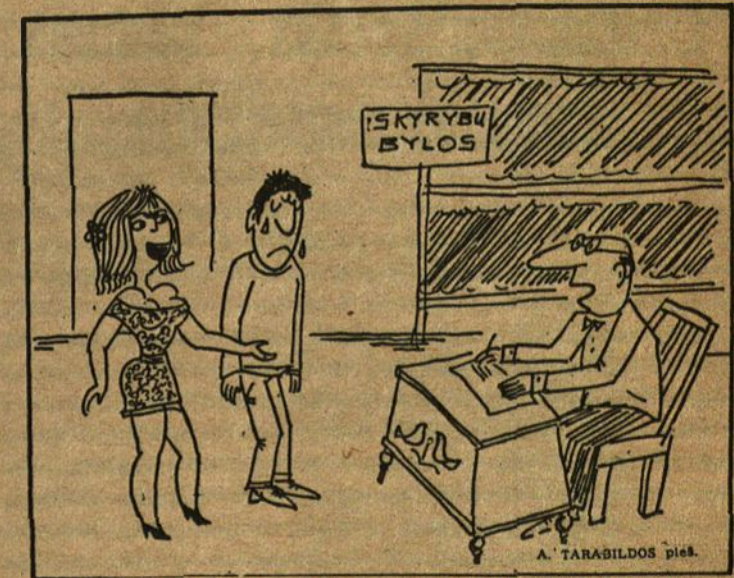
Jis atsiduso ir pridūrė:

-- Juk tai penkmečio plano griovyba.

Korespondentas tam pritarė. Kažkas paleido patefoną ir iškilnūs "Vestuvinio maršo" garsai suderbino puokštes ant stalų.

-- Skyrybų skyriui taip pat reikia muzikos, -- nusišiepė korespondentas. -- Tokiai muzikai tinka kulcosvydžių salvių imitacija su atomo bombos sprogo akordais...

Taip tvirtina tarybinė spauda -- ir mes atpasakojame.

teto prekybos kolegijoje, kulteto N. Yorko miesto Washingtono, nenorėdamas Universitete direktorium skurtis su New Yorko ir bei žinovu. dr. H. Kellar'iu, New Jersey lietuvių visuomenė. Dabar su žymiuoju juojantiems tarptautinę prekybą.

-- Timi, juokdary tu! -- supunkstė ir Marija, bet giliai krūtinėje buvo šalta.

-- Laikas miegot. Labanakt, Timuk! -- pasakė ji.

-- Okey, okey. Bet, kaip minėjau, jei Bobas liš, pasakyk. Aš jam!

Dabar Marijai norėjosi apsikabinti broliuką ir pravirkti.

-- Ačiū! -- tyliai sumurmėjo ji, apsiklodama galvą.

O naktis svirpė, čezėjo, šlamėjo. Mėnesiena pylėsi vidun karšta ir slopi. Tolumoj tebedundėjo į nematytus kraštus išūždamas ekspresas. Marija gulėjo atvirom akim, galvodama, kad Bobas buvo biauurs ir kad ryt ji turėjo su juo susitikti.

-- Parsivežk tik man benkartą! Išvysiu kaip kalė! -- pasakė kartą motina Marijai ruošiantis išeit, kai lauke Bobas nekantriai birbino motociklą, o viduje dvokė neplautais vystyklais, alum ir pridegintu margarinu.

-- Aš ne vakar gimusi! -- atkirto Marija, -- ar nori, kad čia uždusčiau? -- ir, trinktelėjusi durimis, išbėgo.

Dabar ji galvojo apie tai. Dabar jai buvo gaila motinos ir pačios savės.

-- Kaip pamesti Bobą? Sakyk, kvaily? -- šnibždėjo Marija mėnuliui. Bet mėnulis tylėjo. Prieš rytą nutilo ir visa prerija, persmaugta blizgančiais bėgiais.

(Bus daugiau)

(3)

Nijolė Jankutė

SAULĖGRAŽŲ TVANAS

NOVELĖ

"Žolės" dūmas buvo kartus ir dvokė suanglėjusia virve. Nuo jo Marijai raudonuodavo akys. Ji greitai užsikosėdavo ir žiopčiodavo lyg žuvis, visiems aplink besijuokiant.

-- Įtrauk giliau! Va taip! -- mokydavo ją Bobas.

-- Nebūk šlapia višta! -- žvengdavo balsai pro mėlynus dūmus.

Ir Marija traukdavo giliau, ir kosėdavo labiau. Tačiau bijojo neklausyti Bobo ir jo sėbrų. Gaujos būna žiaurios... Praeitą mėnesį policija parke atrado subadytą merginą. Padavė ją buvusi taip pat... Laikraščiai rašė, kad draugavusi su vienu iš Šeikų...

Nekartą, sėdėdama Džeko krautuvėlėje, Marija įtemptai laukdavo įsiveržiant policijos, kurią drisdavo pašaukti tik mintyse. Bet policija niekada ne atvažiavo. Ji negirdėjo Marijos minčių. Ji, tur būt, net neįtarė, kad Džiūsna Džekas tartum koks pasakų raganius pardavinėjo ne tik duoną, bet ir dūmą.

Tačiau toji krautuvėlė, tas Bobas ir jo sėbrai buvo geriau, negu girtas tėvo lūšna anapus bėgių...

Vasario 16 reikšmė...

(Atkelta iš 3 psl.)

valdžios ne tik buvo stabdomas savarankiškas Lietuvos švietimasis, taip, jog per keliasdešimt metų išskyrus Sūdovos kraštą, imokyklas neįsileista lietuvių kalbos, kai tuo pat metu net Latvijos ir Estijos vokiečiai baronai mokyklose toleravo latvių ir estų kalbas. Po 1794, 1831 ir 1963 m. sukilimų išvežta tolimon Maskolijon tūkstančiai gyventojų, ypačiai šviesuomenės, o po 63 m. sukilimo lietuviams kaip katalikams uždrausta buvo pirkėti žemes, eiti kurias valdžios pareigas ir visaip jie buvo varžomi, taip jog tūkstančiai jų nebetilpo savo krašte ir bėgo į Jungtines Amerikos Valstybes,ėjo į Latvijos, Lenkijos, Maskolijos miestus darbo ieškodami, o ir mokslus išėję gavo daugiausiai dirbti už Lietuvos sienų toje pat Maskolijoje, Lenkijoje ar kur kitur. Kaip tik tuo metu, kai pasirodė pirmutinis latvių dienraštis (Petrapilyje), lietuviams ne tik nebuvo duodama leidimų kad ir tik savaitraščiams spausdinti bet ir iš viso per 40 metų maskolių buvo draudžiamas bent koks lietuviškas raštas, net elementorius, maldaknygė ar kalendorius lietuvių kalba išleisti, nors toje pat Lietuvoje lenkai, kuriems čia taip pat buvo uždrausta lenkiškai ką spausdinti, ne kliudomai ir plačiai nau dojos lenkiškais Varšuvos leidiniais, žydai ir kiti nelietuviai vėl savo spausdiniais vertėsi.

Kai latviai sau sostinė gavo gražią, turtinę ir talpią Rygą, o esant savo mieląjį Taliną, mes ne tik nuo savo daugiamžės sostinės buvome atskirti ir gavome Kauno tvirtovės miestpalaikį kelti laikinąją Lietuvos sostinę, sukišdami milijonus į jos ir kitų miestų bei miestelių statybą, bet ir iš viso, pietų kaimynui atplėšus nuo mūsų trečdalį 1920 m. liepos 12 d. Maskvoje mums pripažintos tautinės mūsų teritorijos, ėmėme kurtis moderninę valstybę tik dviem trečdaliais savo tautos pajėgumo. Šiaip per visą lietuvių tautą ir jos kūrėjų sunkiu slogučiu gula trijų didžiųjų jos kaimynų imperializmas, savo grasomu pavojum neleidęs jai pilnai ir tiktai kūrybiniam darbui paskirti, vertęs milijonus skirti krašto apsaugai ir trukdęs sveiką visuomeninę ir net politinę Lietuvos raidą.

Visa tai turime turėti galvoje, įvertindami Lietuvos išeitį atkuriamojo nepriklausomojo gyvenimo kelią ir lygindami jį bent su artimiausių mūsų šiaurės kaimynų, brolišku mum dviejų Pabaltijo respublikų nepriklausomybės pasiekimais.

Tačiau nepabraukinė kime čia vien tik sunkenybių ir kliūčių mūsų tautinei ir valstybinei

kūrybai. Nepamirškime, jog mūsų tautinis brendimas ir valstybinis atkūrimas turi ir tokių savybių, kurios kad ir gal neatsvėrė, vis dėl to mažino anų neigiamųjų Lietuvos istorijos veiksnių įtaką ir svorį ir kurių kitų mums ne vienas kaimynas pavydėjo ir tebe pavydi.

Juk dar carinių laikų katalikybės ir tautybės persekiojimai Lietuvoje iškietino tautinį lietuvių atsparumą, spaudos uždraudimas sukėlė jų kovingumą ir pagreitino politinį brendimą. Ilgametė kova dėl Vilniaus atgavimo ir Klaipėdos atlaikymo ne tik iš Lietuvos vyriausybės reikalavo sumanumo, ryžtingumo ir apdairumo, bet tąja kryptimi ir visuomenę brandino. Pats teritorinis susispaudimas vertė ūkinį ir dvasinį, tautinį ir valstybinį pajėgumą įtempti be maž ligi pertempimo tokiose sąlygose sveikos valstybinės buities atlaikymui ir jos pažangios raidos užtikrinimui tarptautinėse ūkinėse ir kultūrinėse rungtynėse, atsilaikymui ligi galimo aukščio išvystyti reikalingą greitį. Apie trečdalį sveikų pajėgų iš Lietuvos atėmusi gausinga išeivija Jungtinėse Amerikos Valstybėse bent iš dalies tėvynei atsilygino, ypačiai gyvai, sumaniai ir energingai remdama savo tautos kovą dėl nepriklausomybės, o ir jos laisvo gyvenimo metu kuo galėdama jai talpinkaudama. Tarybinės santvarkos išgalėjimas maskoliškoje Europoje ne tik grėsė Lietuvai susilaukti čia savo eilės, bet ir, antra vertus, padėjo lietuvių tautai griežčiau kratyti daugiau kaip per šimtmetį ją veikusios rytietiškos įtakos ir greičiau stiprinti savo senus, bet maskolių gerokai susilpnintus saitų su Vakarų pasauliu.

Ypatingos reikšmės čia turi dar tautoje gyvos tebelikusios Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos, jos galios ("nuo jūrų ligi jūrų", lenkų pasisavinta "od morza do morza") ir garso tradicijos, keliančios tautos dvasią ir garbės jausmą santykiuose su kitomis tautomis. Dar labiau — sodietiškoji šviesuomenės kilmė ir jos neatitinkamas nuo kaimo visuomenės.

Čia dar jokioje kitoje tautoje mūsų laikais jau nebežinomas toks nepaprastai didelis Lietuvos kunigų artimumas liaudžiai, iš kurios jie yra kilę, jų gyvas ir įvairus veikimas visuomenėje, literatūroje, politikoje. Tuo atžvilgiu katalikiškųjų tautų pasaulyje Lietuva užima tik jau pirmą vietą.

20.

Tad nesistebėsime Nepriklausomosios Lietuvos pažanga ir suklestėjimu ir suprasime milžinišką istorinę jos nepriklausomybės atgavimo reikšmę. Tik nepriklausoma Lietuva taip galėjo pakilti.

Taigi Vasario 16-tosios dienos nieks neįstengs išbraukti iš lietuvių tautos istorijos, ne tik iš jos praities rašytų lapų, be ir iš tau-

A. Valeškos Jūratės (Danos Stankaitės) rūbų veiksmes-kizas. Kad suderintų rūbų spalvą su scenovaizdžio spalvų žaismu dailininkas buvo priverstas pats nudažyti medžiagą. Rūbų išpildymas M. Kripkauskienės.

tos gyvenimo, iš jos gyvos, nesibaigiančios ir nesibaigiančios buities nes ji neužbaigė, neužanspaukdam praeties, tik aiškiai ir griežtai iškirto ir nužymėjo kelią tautos atečiai. Tuo keliu eina aukštaičiai ir žemaičiai, zanavykai ir dzūkai, vilniaus, Kauno, Gardino ar Seinų, Tilžės, Iručio ar Karaliaučiaus lietuviai, savo tautiečių karštai ir energingai remiami, kur šie būtų — Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Anglijoje ir Škotijoje, Argentinoje, Brazilijoje ar Urugvajuje, Pietų Afrikoje ir tolimoje Australijoje.

Nepriklausomybiniu, Vasario 16 d. nustatytu keliu per kovas, aukas, kančias žengia, parpuola ir vėl pakildama eina į priekį visa lietuvių tauta.

(Pabaiga)

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

TAPATYBĖS REIKALU JŪRATĖS IR KASTYČIO STATYMO PROGA

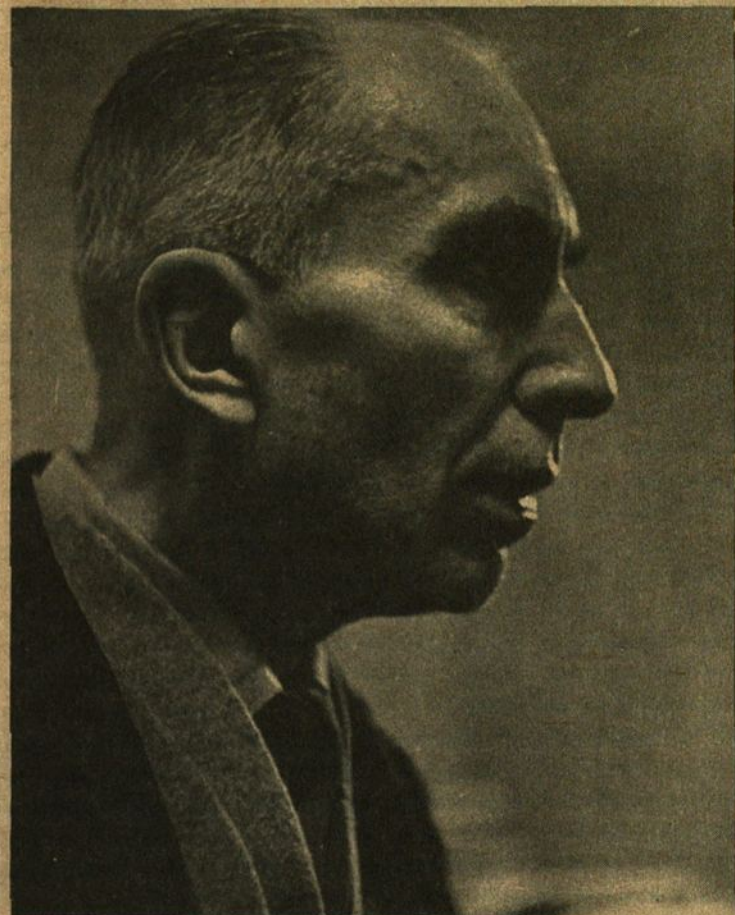
Nepriklausomoje Lietuvoje išaugę ir subrendę, mes nemėgom lenkų ir rusų. Pirmu buvo PONAIS, išdidūs kumiečių engėjai, antri — BOLŠEVIKAI. Nežinau ar taip pat atrodo ir Pono Dievo akimis žiūrint. Užtat kartais kyla abejonių ar tokia pažiūra buvo teisinga ir reikalinga. Ypač atsidūrus svetima krašte. Antra vertus, kaip tik čia tą reiškinį lengviau suprasti. Ir Amerikos negrai išėjo su šūkiu "Black is beautiful", kas reiškia, kad balta mažiau gražu. Atrodo, kad svetimųjų niekinimas yra būtina, nors ir neigiama, savo paties identifikacijos, tapatybės ieškojimo proceso dalis.

Rusų ir ypač lenkų kultūrų įtaka Lietuvoje buvo tokia milžiniška, kad tikrai galima buvo pasiūlyti iš pykčio. Tačiau vien pykčio ar neapykantos neužtenka, reikia iškelti ir pozityvius savos kultūros bruožus. Tai jau ilgesnė ir daug sunkesnė tapatybės ieškoji-

mo proceso dalis. Bet ji labai svarbi ypač dabar, kai Lietuva vėl atidaryta rusifikacijai su

tapatybę yra labai svarbus.

Būdamas labai kuklaus, bet garbingo bū-

Komp. V. K. Banaitis, operos "Jūratė ir Kastytis" autorius. V. Maželio nuotrauka

tokiom pasėkom, kad prašymai padidinti lietuviškų transliacijų skaičių atsiduria į atsikirtimą: kam lietuviškai, jei beveik visi lietuviai supranta rusiškai ir tokiu būdu gali sužinoti tą, ką mes norime jiems pasakyti!

Vienaip ar kitaip kova už savitą kultūrą vedama krašte ir bent šiek tiek išeivijoje. Čia bent žodžiu. Institucijų su skambiais pavadinimais čia netrūksta, tačiau veikla paprastai pasibagia 'kermošiais', nors ir labai skambiais Kultūros Kongreso, Dainų ar Šokių švenčių vardais. Be abejo jie svarbūs socialiai. Kiekviena proga, kuri suveda į krūvą išsiblaškiusius tautiečius, yra sveikintina. Deja, jų įtaka į tautinę kultūrą labai maža. Kas juos atsimins už metų ar kitų? Išeivijos vertingu įnašu į mūsų savitos kultūros lobyną liks tik kai kurie individualūs darbai, paprastai sukurti be jokios plačios visuomenės talpos ar net pritrimo.

Jūratės ir Kastyčio opera suoda labai būdingą pavyzdį. Niekas turėtų būti nesisielojo dėl mūsų muzikos savotiškumo kaip kompozitorius V.K. Banaitis. Gali sakyti, kad jo gyvenimo tikslas buvo išskirti iš mūsų liaudies dainų visas svetimas, ypač slaviskas įtakas ir įrodyti, kad mes turime kažką specifinį lietuviško. Kad tai svarbu, gali įrodyti ir Jurgio Karnavičiaus opera Gražina. Svetimtautis jos pasiklausęs ir per daug nesigilinęs, ją greičiausiai kvalifikuotų kaip rusų operą. Taip pat ir daugelis mūsų populiarių chorvedžių, ieškodami efekto liaudies dainų išpildyme, dažnai paseka rusus. Dėl viso to V.K. Banaičio vaidmuo kovoje už tautinę

do, baisėdamasis bet kokia reklama, V.K. Banaitis liko platesnei visuomenei ir jos vadams mažai žinomas. Tarp kitko jis buvo labai griežtas ir Nepriklausomos Lietuvos kultūropolitiko ir ypač teatro tvarkymo kritikas. Jo nuomone per daug dėmesio ir lėšų buvo skiriamą Kauno operos ir ypač baleto pastatymams bei importuoti rusų menininkų išlaikymui. Tas lėšas būtų buvę geriau skirti bendram tautos muzikos lygio pakėlimui. Toje kritikoje buvo nemažai teisybės, tačiau likimo ironija norėjo, kad kaip tik Kauno opera prisiųskintų nemažą operos mėgėjų būrį, kuris savo keliu įgalino Chicago lietuvių operos egzistenciją. O toji savo keliu pas Banaitį užsakė operą.

Sakyti 'užsakė' gal ir būtų netikslu. Banaitis kratėsi bet kokių honorarų, o ypač avansų nors gyveno sunkiai išsivaizduojamame skurde. Tik vėliau jo sveikatai vis daugiau slįjant priėmė piniginę pašalpą. Jis norėjo tik savo parašyto operos klaviro išleidimo t.y. savo darbo palikimo atečiai užtikrinimo. Tas ir buvo padaryta.

Statyti jos tačiau ilgai nesiryžta. Dėl tos paprastos priežasties, kad jei nori statyti kokią pasaulinę operą gali jai išsinuomotai gaidas, dekoracijas, kostiumus, te reiki išversti jostekstą. Pagaliau matydamas jos pastatymus kituose teatruose, gali juos pamėgdžioti. Originaliajai operai pastatyti reikia daug daugiau darbo, vaizduotės, sugebėjimo ir... lėšų. Piniginiai skaičiuojant, svetimą operą gali pastatyti už 30.000 dolerių Jūratės ir Kastyčio biudžetas siekia 50.000. Per numatytus keturis spektaklius, jei visos vietos bus išparduotos,

Kastytis (Stasys Baras) pirmame veiksmė.

numatoma surinkti 38.000 dolerius. Skirtumas 12.000. Prie jo dar reikia pridėti orkestracijos ir gaidų perrašinėjimo išlaidas, kas jau bus beveik 20.000 ar daugiau.

Tiesa, viską suėmus Jūratė ir Kastytis gal ir nekaštuos tiek, kiek Karnavičiaus Gražinos pastatymas Chicago operos rūmuose, kuris atsiėjo 76.000. Tos išlaidos buvo didesnės, nes einant į didžiųjų teatrų patalpas reikia naudotis ir jų technišku personalu, kuris yranepaprastai brangus. Statant Marijos mokykloje daug ką galima atlikti savomis

(Nukelta į 6 psl.)

Jūratė paskutiniam veiksmė.

Kastytis 3-me (vestuvių) veiksmė.

Iš jaunųjų koncerto sausio 15 d., Detroito, Padėkos žodį sakęs studentų pirm, Robertas Selenis, pianistas Jonas Govėdas (iš Toronto), programos pranešėja Aida Smalinskaitė, solistai - dainininkai Ramūnas Underis, Laima Underytė (abu iš Chicago) ir Jonas Vaškevičius (iš Toronto).

K. Sragausko nuotrauka

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

VAIČIŪNO KŪRYBOS SPEKTAKLIS

Dramaturgo Petro Vaičiūno kūrybos spektaklį rengia SLA 352 kuopos valdyba kovo 19 d., 3 val. Lietuvių Namuose. Meninę dalį išpildys "Alkos" dramos sambūrio rinktinis sąstatas ir jaunimas. Bus išpildyta P. Vaičiūno kūrybos ištraukos: poezija ir scenos veiklai.

1. "Tėviškės pastogėje" pjesė vaizduojanti Lietuvos ūkininko kaimiečio buities gyvenimą. Parodoma kaip

TAPATYBĖS

REIKALU...

(Atkelta iš 5 psl.)

jėgomis, nors ir nuoma už salę jau siekia 1.000 dolerių už spektaklį.

Negali daug ginčytis su operos valdybos argumentu, kad jai imama ma operos pastatymo, bet toli gražu ne jos paruošimo našta. Tam reikalinga platesnė visuomenės talka, kurią rasit ir būtų galima suorganizuoti savo jėgomis, jei šią vasarą dar nebūtų du stambūs įvykiai -- šokių šventė ir Jaunimo Kongresas, kuris kainuosiąs 160.000 dolerių. Atseit, aukų bus prašoma ir daug ir dažnai. Kas tarp kitko įrodo, kad išėviija neturi jokios kultūros politikos, viskas daroma atsitiktinai ir grynai privačia iniciatyva, nors ir yra žmonių su skambiais titulais norinčių viską tvarkyti ir net pinigų pvz. Lietuvių Fonde. Bėda tik, kad jiems, nors jie ir dažnai seka amerikiečius, neateina į galvą tų pavyzdžių nustatyti ir pirmumą (priority).

seni tėvai dėl savo pažūrų ir ambicijos išvaro savo mylimą sūnų iš namų, tik todėl, kad jis apsisėdė neturtingą samdinę.

2. "Aukso žaismas" pjesėje atvaizduotas turtuolių dėsnių konfliktas. Parodoma kaip aukso dirbinių fabrikantas, už auksą nori padaryti visus savo vergais ir nusipirkti iš menininko brangiausius kūrinius ir jo žmonos meilę... Pjesėje parodoma, kad žmonių sąžinė ir dorovė dar nenuperrama už auksą.

3. "Prisikėlimas" komedija vaizduoja, kaip turto išskaičiavimai griaua taurios moters — skulptoriaus žmonos jausmus ir paverčia ją tapti tuščia menkaverte miesčione, kuri sugriaua menininko-skulptoriaus gyvenimą...

Spektakli režisuoja Justas Pušdešris. Scenovaizdžiai Vytauto Ogilvio.

LB APYLINKĖS SUSIRINKIMAS

LB Detroito apylinkės metinis surinkimas įvyko vasario 6 d. Lietuvių Namuose. Susirinkimui pirmininkavo Jonas Urbonas, sekretoriavo dr. Saulius Šimoliūnas. Susirinkimas buvo gausus. Valdybos narių metiniai pranešimai, buvo po ilgesnių diskusijų priimti.

Apylinkės Lituanistinės Mokyklos tėvų komiteto pirmininkas Kazys Gogelis raštu išdėstė mokyklos finansinių stovį ir prašė, kad mokykla toliau galėtų veikti, paskirti jai \$500.00.

Po ilgų ginčų, išsiaiškinių ir diskusijų susirinkimas nutarė tėvų komiteto prašymą patenkinti.

Į apylinkės valdybą išrinkti: Jonas Urbonas, Vidas Selenis, Robertas Selenis, Martynas Stonis, Jurgis Šenbergas, Kazys Gogelis ir Albertas Misiūnas. Į revizijos komisiją: Arū-

nas Udrys, Norimantas Udris ir Mykolas Vitkus.

• Dievo Apvaizdos bažnyčios ir kultūrinio centro statybos komitetui išsiuntinėjus laiškus, aukos pakilo:

pasizadėjimais iki 82,118.00 ir grynais jau įnešta \$45,747.00.

Pasizadėjimai ir aukos priimamos šeštadieniais ir sekmadieniais po pamaldų, o tarybos nariai ir abu kunigai priima kiekvienu laiku su jais susisiekus.

• Antanas Sukauskas, visuomenės veikėjas ir SLA 200 kuopos pirmininkas, sausio pabaigoje savo šeimos tarpe atšventė 65 gimtadienį.

• Balfo metinis susirinkimas įvyks vasario 20 d., 12 val. Lietuvių Namuose. Bus renkama nauja valdyba.

• Kaziuko mugė įvyks kovo 12 d. Lietuvių Namuose. Rengia skaučių ir skautų tuntai, kurie jau ruošiasi ir savo ištatytais dirbiniais žada pralenti ir įvykusias Kaziuko mugės. Jų dirbinių bus galima ir nusipirkti.

• Leonas Slačkauskas mirė sausio 29 d. Priklausė SLA 352 kuopai. Velionis buvo gimęs 1888 metais Rudiškių bažnytkaimyje, Joniškio apskr. Į Ameriką at-

vyko 1913 metais. Pirmame Pasauliniame kare tarnavo Amerikos kariuomenėje ir buvo sužeistas. Gyvendamas Jakson, Mich. suorganizavo SLA kuopą. Paskutiniuoju laiku gyveno Milvendaėje, Mich. Liko žmona Ona, sūnus Leonas ir dvi vaikai.

• Detroito šauliai, nusipirkdami sklypui, prie Dainavos, tvarkyti, administruoti ir visais reikalais rūpintis, išrinko 12 direktorių tarybą ir pasiskirstė pareigomis: pirm. Mykolas Vitkus, vicepirm. Vincas Tamošiūnas, sekr. Jonas Šostakas, finansų sekr. Vincas Rinkevičius ir ižd. Petras Bludžius, nariai: Juozas Kinčius, Stepas Lungys, Jonas Balsys, Algis Bražėnas, P. Želvys, Antanas Šiurkus ir J. Mačiulaitis.

Į šią direktorių tarybą įeina iš kiekvienos šaulių kuopos po 6 asmenius.

• SLA 352 kuopos susirinkimas įvyks kovo 5 d., 12 val. Lietuvių Namuose. Susirinkimas svarbus, nes bus renkama SLA Pildomoji

Taryba, ir visi nariai kviečiami į susirinkimą atvykti ir jame dalyvauti.

A. Grinius

PAGALVOK

Progresą mums neša ne ilgai kalbantieji, bet ilgai dirbantieji.

• Optimistas paprastai randa šviesą ir ten kur jos nėra, tuo tarpu pesimistas... ją užgesina.

• Genijus yra sudarytas iš 10 nuošimčių sugebėjimų ir 90 nuošimčių darbo.

• Gyvenime dažniausiai sutinkame dvejuos žmones: vieni mus pradžugina kai ateina, kiti -- kai išeina.

• Didiesiems plovimai yra lyg pentinai, silpniešiams -- jie yra tikslas.

• -- Aš tau galiu pasakyti rungtynių rezultatus pirmu negu jos prasidės!

-- Gerai, pasakyk.

-- Nulis, nulis.

• Valgyklos patarnautojos labai nudžiugo, kai jų vedėjas iškabino skelbimą: Jei mūsų klientai galvoja, kad patarnautojos nėra mandagios -- tepasikalba su vedėju.

Paruošė V. Š.

Studentų ir jaunųjų dailininkų parodos atidarymas sausio 16 d. Detroito Lietuvių namuose. Dailininkus pristatė studentų pirm, Robertas Selenis, iš kairės Rita Jusytė, Dana Giedriūnaitė, Irena Sventickaitė, Aldona Petruskaitė, Robt. Selenis, Algis Skrebutėnas, Antanas Paškus, Karolė Veselkaitė, Liucijus Kulikauskas, Regina ir Liucija Garliauskaitės.

K. Sragausko nuotrauka

This card proves you're you.

Ant Cleveland Trust BankAmericard bus jūsų nuotrauka. Tokiu būdu jūs visada turėsite neabejotiną asmens identifikaciją, nesvarbu kur jūs būtumėte ir kokių tikslų norėtumėte tai panaudoti.

Priedui niekas kitas, išskyrus jus, negali ja pasinaudoti. Net jeigu ji būtų pamesta ar pavogta, jums nereikia rūpintis. Jūs nebūsite atsakingas jos panaudojimą. Nei vienai minutei. Nė už vieną centą.

Ir kadangi, tai yra labiausiai respektuojamo pasaulyje banko kortelė, tai duoda jums kredito teisę bet kur. Nėra patarnavimo mokesčio už pirkinius jeigu padengiate prisiųstą sąskaitą 25 dienų laikotarpyje.

Ateikite ir prašykite veltui duodamos kortelės bet kuriame Cleveland Trust banke.

CLEVELAND TRUST

CLEVELAND TRUST
BANKAMERICARD

Daniel W. Wilhelm
AUTHORIZED SIGNATURE

DANIEL WILHELM
8000 WILSON 974-8400
447 123 456 789

(IŠKIRPTI)

Lietuvi, remk Lietuvių Bendruomenės darbus savo auka. Be visuomenės paramos mūsų rūpesčiai ir darbai liks be vaisių. Padėkite mums, siųskite savo auką, pasinaudodami žemiau nurodyta iškarpą.

JAV LB Centro Valdyba

JAV LB darbui paremti skiriu \$..... auką

Pavardė ir vardas

Adresas

Čekius ar money ord. rašyti: Lithuanian American Community Inc.

Auką siųsti LB Finansų Tvarkytojui adresu:

Mr. P. Mitalas
7322 Oak Ave.
Philadelphia, Pa. 19126

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

MINĖS VASARIO 16-TĄJĄ

ALT S-gos Clevelando skyrius šį šeštadienį, vasario 19 d., 6:30 val. vak. rengia iškilmingą susirinkimą — Vasario šešioliktosios minėjimą.

Vakaro programą praves poetas Balys Auginas. Paskaitą skaitys žurnalistas — Vasario šešioliktosios minėjimas.

Po susirinkimo įvyks vaišės.

Susirinkimas įvyks inž. J. Nasvyčio buto Party Room patalpose, 34200 Ridge Rd. (84 kelias), Willoughby, O.

• Dail. Nijolė Vedegytė-Palubinskienė dalyvauja su dviem grafikos darbais 18-oje metinėje JCC meno parodoje.

Už oforto darbą "Vėjo malūnėlis" paskirta II-oji premija ir už medžio raižinį "Kanados peizažas" — garbės atžymėjimas. Darbų atrankos ir premijų skyrimo komisiją sudarė Ohio State Universiteto meno skyriaus vedėjas Frank Rusick ir Buffalo State Koleijos meno profesorius D. K. Winebrenner.

• Vasario 16 minėjimo metu nauj. parapijos salės drabužinėje buvo kažkieno paimta svetima skrybėlė su inicialais STB. Tai padariusis yra prašomas paskambinti nr. 531-9329, kuris paimė ten paliktą taip pat nesavo skrybėlę. Atsikeisime.

• Sen. William B. Saxbe praneša, kad savo specialiu asistentu Clevelande paskyrė James M. Petro, vietoj pasitraukusio Raimundo Kuduko, kuris dabar užima svarbias pareigas Clevelando miesto valdyboje — Utilities Director for the City of Cleveland.

Lietuvos nepriklausomybės atstatymo minėjimas Clevelande, vasario 13 d., praėjo sėkmingai. Viršuje ALT Clevelando skyriaus pirm. inž. A. Pautienis kalba atidarant minėjimą. Prie scenos organizacijų vėliavos ir gilumoje Čiurlionio ansamblio atlikęs minėjimo meninę programą. Apačioje minėjimo svečiai, tarp kurių buvo daug svetimtaučių, bei valdžios pareigūnų. J. Carlos nuotraukos

GRAUDUS LAISVOS TĖVYNĖS MINĖJIMAS

Neužmirštama 1918. II. 16 dienos akto reikšmė nepriklausomos Lietuvos gyvenime ir baidi vėlyvesnės jos vergija — visa tai prisiminta stipriomis ALTos Clevelando skyriaus pastangomis vasario 13 d.

Iškilmingoms pamaldoms susikaupia abiejose perpildytose mūsų bažnyčiose su tinkamo turinio pamokslais ir prakiliomis giesmėmis.

Popiet Naujosios parapijos svetainės susirinkus per

• BRONIUI BUDREIKAI yra laiškas iš Lietuvos. Prašome skambinti (216) 481-3768.

400 dalyvių, energingas ir labai praktiškas skyriaus pirmininkas — inž. A. Pautienis atidarė pirmąją iškilmės dalį. Sumaniam vicepirmininkui A. Jonaičiui įvesdinus 11 vėliavų, L.T.M. Čiurlionio ansambliui sugiedojus himnų ir maldą, perskaityti labai prielankūs valdžios atstovų proklamacijos: Ohio gubernatoriaus J. Gilligan, Cuyahoga apskrities pirmininko H. A. Corrigan ir Clevelando miesto mero R. Perk; skaitė J. Ignatavičiūtė, J. Petraitytė ir E. Giedraitytė.

Trumpą, bet bičiuliškai esmingą žodį tarė Cuyahoga apskrities komisionierius Fr. R. Pokorny. Inž. A. Pautienis rekomendavo žymesnius svečius: miesto valdžios kabineto narį inž. R. Kudukį, apskrities komisionierių viseto direktorių G. Krech, Clevelando latvių sąjungos pirmininką A. Piterans, Estijos išlaisvinimo legiono atstovą B. Merik, Clevelando ukrainiečių organizacijų sąjungos atstovus: B. Futey, B. Lis-cynesky, R. Wozniak, profesorius G. Kulchycky ir kitus. Be to, gauta sveikišniimai: iš JAV senatoriaus R. Taft, kongreso atstovų — Ch. A. Vanik, W. E. Min-

shall, J. W. Stanton, Clevelando vokiečių sąjungų federacijos pirmininko J. Wiewel, čekų atstovo J. Kocab, Cuyahoga apskrities kontrolieriaus G. Voinovich ir kitų.

Svarbus svečias iš Chicago, našus veikėjas, inž. J. Jurkūnas — puikus kalbėtojas, iškėlęs daug opijų klausimų visiems lietuviams ir ypatingai jauniui. Įtikino įpūdingai. Balgoje nuosirdžiai priimta rezoliucija vyriausybei, R. Švarco perskaityta.

Antroje dalyje Čiurlionio ansamblis dainavo: mišrus choras — Vydūno — Senovės atsiminimas — muz. K. Janz, moterų choras —

Gaudžia trimitai — muz. M. Petrausko, mišrus choras — B. Balučio — Laisvės varpas — muz. A. Vanagaičio, vyrų choras — L. Giron — Savanorių maršas — muz. St. Šimkaus ir mišrus choras — Putino — Lietuvos giesmė — muz. B. Budriūno. Raiška labai įtaigi. Atspalviai, kiek įmanoma, išstbulinti, gležni ir paveikūs. Bene daugiausia muzikalumo laimėjimų pasiekta Lietuvos giesmėje.

Bern. Brazdžionio "Vaidila Valiūnas" skaityta su stiprinta sudėtimi. Dalyvavo ansamblis, kanklių orkestras su solistėmis ir aktorijai: Z. Peckus, Ig. Gatautis, V. Žilionytė ir Vl. Plečkaitis. Trumpąjį įvadą skelbimėli gražiai perskaitė D. Bankaitytė: šauni išvaizda, neabejotina taršena ir žymiai stipresnis balsas, negu kitų pranešėjų. Bendrai atrodo, kad tai nebuvo nei inscenizacija, nei deklamavimas, imant teoriškai. Bet dailiajam skaitymui kūrinys pasirodė perilgas. Aktoriai gerai atliko savo vaidmenį, nors tarpais kai kurie balsai silpnokai skambėjo. Įdomi naujovė — choro išsakomos atveikos. Tikrai įtikinamos, bet retkarčiais turėtų būti jausmingesnės. Kanklių orkestras ir solistės buvo nepaprastai visos programos pagražinimas. Lepios plonybės suteikė daug tikro grožio, keliančio į svajingą pasakų pasaulį.

Meninės dalies dirigentas — komp. A. Mikulskis, kanklių orkestro vadovė — O. Mikulskienė, choro vadovas — R. Babickas ir režisorius — Z. Peckus.

Pasirodė ir Clevelando miesto galva R. Perk. Savo atsilankymu, mieliais žodžiais, garsiomis žiniomis apie Lietuvą, lietuvių ir mūsų kultūrą labai nudžiugino ir net sujaudino visus. Tokio artimo ir brangaus mums valdžios atstovo dar nebuvom turėję.

Savo dalyvavimu pagerbė minėjimą ir abu klebonai: kun. B. Ivanauskas ir kun. J. Angelaitis. Kilniai pagerbti savanoriai kūrėjai: pulk. V. Šen-

bergas, Vyt. Braziulis, J. Urbšaitis, dr. K. Pautienis ir J. Kašuba.

Išnešus vėliavas, pasi-smaginta prašmatniais vaisėmis, kur atidžiai ir paslaugiai visus aprūpino O. Pautienienė, A. Jonaitienė, Ir. Kapčiuvienė, A. Smelstoriene, E. Šarkauskienė ir vikrioji jaunutė R. Jonaitytė.

Dabartinė ALTos Clevelando skyriaus valdyba — inž. A. Pautienis, M. Blynas, A. Jonaitis, V. Stuogis, E. Šarkauskienė ir A. Rutkauskas.

Vladas Braziulis

AKADEMIKŲ KULTURINĖ POPIETĖ

Clevelando akademikai skautės ir skautai kviečia visą studendiją dalyvauti š. m. vasario 27 d., sekmadienį, 5 val. p. p. Čiurlionio namuose įvykstančioje kultūrinėje popietėje, kurioj John Kedzow, iš Kent State University, skaitys paskaitą "Aims of Lithuanian Community In Regards To Preservation of Lithuanian Culture".

Po paskaitos seks diskusijos ir vaišės. Įžangos au-ka \$1.00.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

VASARIO 27 D. Šv. Jurgio parapijos salėje kun. P. Urbaičiui pagerbti pietūs. Rengia Sa-leziečiams Remti Komitetas.

KOVO 5 D. Grandinėls koncertas.

KOVO 11 D. Kaziuko mugė Naujosios parapijos salėje.

KOVO 12 D. Sekmadienį Kamerinės muzikos koncertas.

KOVO 18-19 D. Lietuvių tautos genocido paroda Nauj. parapijos salėje. Rengia ALT Clevelando skyrius

BALANDŽIO 8 D. Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos tradicinis pavasario balius.

BALANDŽIO 22 - 23 D. D. Š. Amerikos lietuvių metinės krepšinio, tinklinio ir stalo teniso žaidynės.

BALANDŽIO 29 D. Clevelando Ateitininkų metinė šventė.

GEGUŽES 22 D. Antras Pensininkų Vakarų ruošiamas Ateitininkų jaunimo.

PILDO INCOME TAX. Kreiptis tel.: 944-2683. (13-14)

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31601 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

• Apdraudęs reikalais geriausius patarnavimus gau-site kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Gyvybės, sveikatos ir pensijų draudimo, o taip pat akcijų — investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

WANTED AT ONCE
JOURNEYMAN
DIE MAKER
For small progressive dies. Must be able to build dies from part print. Full time, topwages & benefits paid. 8 hour day.
Call for Appointment
TR 1-9010
CASS MACHINE CO.
691 Antoinette, Detroit, Mich.
(1 (12-21)

WANTED AT ONCE
JOURNEYMEN
DIE TRYOUT
DIE MAKERS
Afternoons only full benefits
HERCULES MACHINE
TOOL AND DIE
13920 E. 10 Mile
Warren, Mich.
(12-16)

FITTERS
MUST BE EXPERIENCED IN CON-VEYOR WORK. UNION SHOP. ALL FRINGE BENEFITS.
LOCATION NEAR CHRYSLER HIGH-LAND PARK AREA.
ASK FOR GEORGE SAVAS
313-868-1800
(12-14)

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS INDELIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

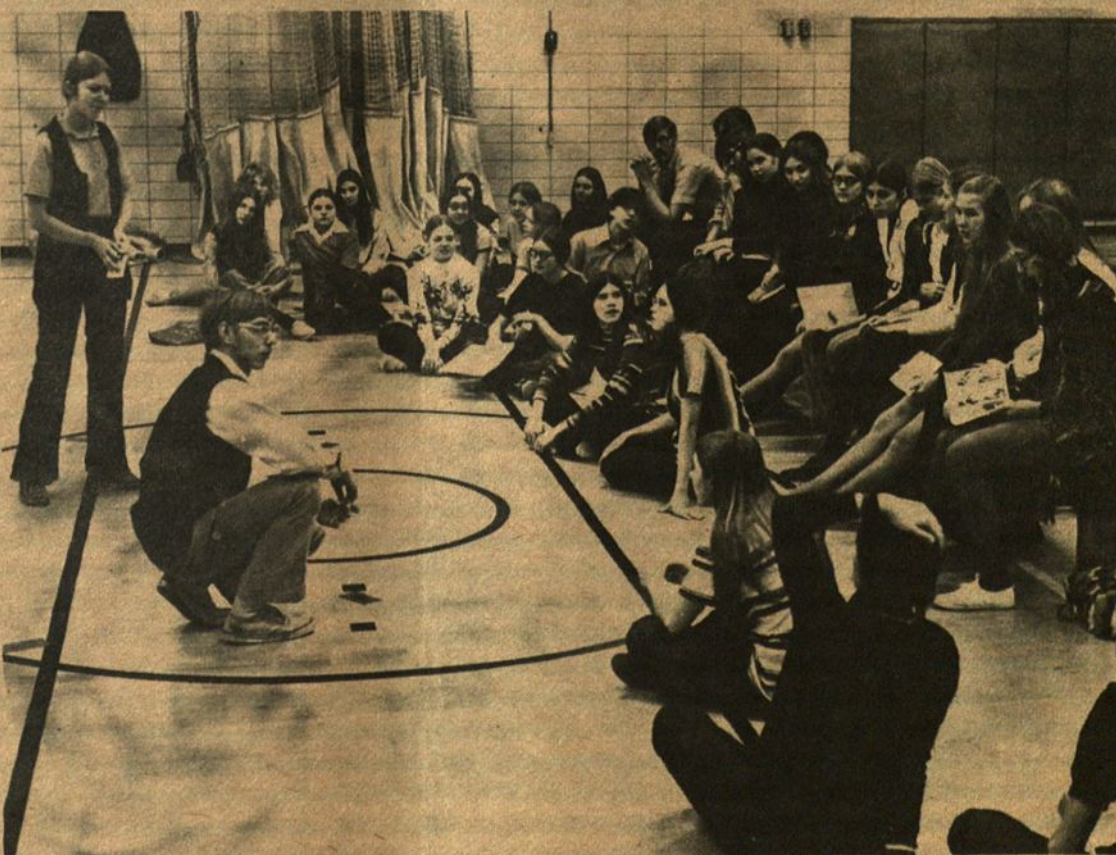
Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

Grandinėls šokėjai ir muzikantai susirūpinę aptaria būsimo grupės koncertus. Kairėje stovi O. Kliortytė, tūpi Alv. Narbutaitis — grupės pirmininkas ir visi kiti. Grandinėls su nauja programa koncertuoja kovo 5 Clevelande, kovo 18, 19 — Chicagoje, balandžio 9 — Detroite, J. Carlos nuotrauka

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Paštas praneša, kad pirmadienį, vasario 21 d., Washingtono gimimo dieną pašto įstaigos bus uždarytos ir laišakai bei laikraščiai nebus pristatomi, išskyrus tik "special delivery" siuntas.

• Lietuvių Bendruomenės East Chicagos apylinkės valdybą, per savo išdėstytą J. Liubiną atsuntė Dirvai, spaudai paremti, 15 dolerių auką.

Už lietuviškos spaudos sunkumų supratimą ir auką, LB E. Chicagos apylinkės valdybai Dirva nuoširdžiai dėkoja.

• Lietuvių Enciklopedijos leidykla savo patalpose, So. Boston, Mass. 02127, atidarė knygų, žurnalų bei laikraščių parduotuvę. Leidyklos prašomos siūlyti savo leidinius.

• Ona Tercijonienė mirė vasario 5. Palaidota St. Michael kapinėse, Bridgeport, Conn., šalia savo vyro dr. Vinco Tercijono. Velionė mirė širdies priepuoliu bei negalavimų Riverside ligoninėje, Boonton, N. J. Ji gyveno paskutinius 12 metų su dukros Aldonos Rygelienės šeima. Nuliūdime liko dvi dukros: Aldona Rygelienė ir Giedrė Kulpienė, sūnus Vincas ir 8 anūkai. Liko nuliūdusios ir velionės seserys: Emilija Putvytė ir Sofija Mantautienė su vyru. Ona buvo aktyvi įvairiose organizacijose, ypač šaulių veikloje, ir atsidavusi vaikų auklėjime. Čia, Amerikoje, ji apsiribojo veikla vietinėse lietuvių organizacijose ir šeimoje.

• Elenai Bradūnaitei išvykus į Los Angeles, Calif. tęsti studijų, suintensyvintas darbas bei tolimi atstumai neleidžia jai pilnai įsijungti į LB Tarybos veiklą. Jos vieton pakviestas sekančias Chicagos rinkiminės apygardos atstovas dr. Kazys Ambrozaitis, dabartinis Lietuvių Fondo Tarybos pirmininkas.

MIRĖ MUZ. JONAS BYAUSKAS

Chicagoje vasario 8 d. mirė muz. Jonas Byauskas, 77 metų amž., dar neseniai Chicagos visuomenės pagerbtas už nuopelnus lietuvių dainai.

Velionis Chicagos lietuvių muzikinėje veikloje reikėsi nuo 1907 metų kaip pianistas ir akomponiatorius ir virš 20 metų vadovavo Birutės chorui.

JUSTO PALECKIO SŪNUS DIPLOMATINĖJE TARNYBOJE

Patirta, kad iki pereinamųjų metų sovietų ambasadoje Berne, Šveicarijoje, nuo 1969 m. dirbo Justas Paleckis junioras, to pat vardo sovietų veikėjo sūnus. Paleckis junioras iškeltas į Maskvą ir dirba sovietų užsienių reikalų ministerijoje. Prieš Berną jis atliko kelių mėnesių stažą sovietų ambasadoje Londone.

COLUMBUS

VASARIO 16-ji

Nepriklausomybės paskelbimo diena Columbus, Ohio, buvo prisiminta vasario 12 dieną. Dauguma šios mažos lietuvių kolonijos narių susirinko į Marriott Inn restoraną, esantį prie Hamilton Rd.

Originalią ir labai idomią programą paruošė Aldona ir Juozas Stempužiai, specialiai atvykę iš Clevelando. Juozas Stempužis kalbėjo apie radijo reikšmę tautinės sąmonės bu-

FOUNDRY MAINTENANCE SUPERVISOR

Opening for experienced individual to supervise third shift maintenance personnel. Good fringe benefits. Send resume including salary requirements to J. G. Castings Co., 550 S. Liberty Rd., Delaware, Ohio 43015.

An Equal Opportunity Employer. (13-17)

WANTED 1ST CLASS SKILLED EXPERIENCED

DIE CASTING HELP IMMEDIATE OPENINGS FOR TRIM DIE SETUP DIE CAST SETUP DIE CAST MACHINE OPERATORS TO WORK IN CLEAN MODERN PLANT.

KAL-DIE CASTING CORP. 7700 W. MICHIGAN AVE. KALAMAZOO, MICHIGAN (13-19)

AUTOMATIC SET UP MEN For Brown & Sharp. Must have job shop experience only. No other need apply. Full company benefits, good working conditions, and high hourly rate.

Call JOE STUPAK 216-228-7070 (10-16)

Svečiai spaudos baliuje Chicagoje klausosi malonių solistės Vandos Stankienės dainuojamų dainų. Nuotraukoje matome VLIKO pirmininką dr. J. K. Valiūną, LŽS-gos cv pirmininką kun. J. Vaišnį, SJ, sol. Dalią Kučėnienę -- programos vedėją, Kučėną, rašytoją Antaną Gustaitį, baliuje skaičiusį humoristinę savo kūrybą, Vladą Selenį -- svečių iš Detroito, Blinstrubus, dr. K. Bobelį, kun. J. Prunskį, Vytautą Kasniūną ir kit.

LIETUVIŲ RESPUBLIKONŲ VEIKLA

Paskutiniu laikupasi reikė didelis susidomėjimas Lietuvių Respublikonų veikla. Chicagoje ir apylinkėse įsisteigė keletas skyrių.

Lietuvių Respublikonų Lygos veiklai sustiprinti, Centro Valdyba vasario 6 dieną surengė pirmąjį banketą Lietuvių Tautiniuose namuose. Banketą atidarė Lygos pirmininkas Kazimieras Oksas. Banketo vadovu buvo Dr. Ferdinandas Kaunas. Buvo perskaityti gauti raštu sveikinimai: senato-

dinime ir puoselėjime Nepriklausomybės ir dartiniais laikais. Savo kalbą jis pailiustravo įkalbėtomis juostomis, iš kurių išgirdome pasikalbėjimus su savanoriais kūrėjais, su "Radio Dėde" Babickų. Girde ir ištraukas iš Manilos radio transliacijų, skirtų Sibirian ištremtiems lietuviams. Sol. Aldona Stempužienė pravedė meninę programą, kurioje įdainuotomis juostomis pailiustravo lietuviškos muzikos raidą nuo paprastų kaimo moterėlių padainuotų liaudies dainų iki sudėtingų, su dideliais orkestrais išpildytų modernių mūsų kompozitorių kūrinių.

Buvo priimta rezoliucija.

Minėjamą suorganizavo LB Columbus Apylinkės valdyba, kurią šiuo metu sudaro prof. R. Šilbajoris, A. Vasilauskas ir Z. Prūšas.

Columbus lietuviai yra dėkingi p.p. Stempužiams, kurie autobiliu atvažiavo į šį minėjamą išpildyti skoningai paruoštos, nešabloniškos programos. (p)

riaus Richard Percy, gubernatoriaus Richard Ogilvie ir Lietuvių Istorijos Draugijos vadu Alicijos Rugytės.

Svečias iš Clevelando Raimundas Kudukis, užimamas aukštas pareigas Clevelando miesto valdyboje, tarė stiprų paskatinantį žodį. Jis savo kalboje išryškino, kokią svarbią rolę Amerikos politiniame gyvenime vaidina tautinės grupės. Žinoma, tos grupės turi būti vieningos ir jų politinė veikla gerai organizuota. Dr. Steponas Biežis, Respublikonų Lygos veteranas, ilgametis darbuotojas, pakeltas Lygos garbės nariu. Be to, jam buvo įteiktas adresas su atitinkamu įrašu. Dr. Steponas Biežis pats negalėjo dalyvauti. Adresą priėmė ir padėkos žodį tarė jo žmona Ona Biežienė. Lygos sekretorius Anatolijus Milūnas, supažindino svečius, su ciceriečiu Jonu Kimbarku, kuris yra Cicero miesto valdybos žymus pareigūnas ir to miesto respublikonų vadas. Trumpoje kalboje pažymėjo, kad turime visi vieningai dirbti, kad galėtume laimėti politinėje veikloje. Jonas Kimbarkas yra išrinktas Lygos garbės pirmininku, ta proga jam buvo įteiktas simbolinis valdžios ženklas -- plaktukas. Lygos išdėstytas Aleksas Jankūnas aktyviai reikėsi banketo veikloje ir tvar-

ke šokiams muziką. Bankete dalyvavo daug žymių politikos žmonių, kurie buvo supažindinti su banketo svečiais: E. Kucharski, asisstant Secretary of State, Casimir Staszuk, 13 apylinkės seniūnas, R. Hahrahan, kandidatas į kongresą, Jahn Lanigan, State komisionierius taupymo kasų įstaigoms ir daug kitų. Meninę dalį išpildė iškilios dainos meno žvaigždė Praurymė Ragienė. Ji patraukliai padainavo šešias dainas, penkias lietuviškai ir vieną angliškai. Gražiu švelniu balsu, linksmai nutaikė svečius. Svečiai ją pagerbė gausiais plojimais. Solistei akompanavo muzikas Manigirdas Motekaitis.

Lietuvių Respublikonų lygos pirmininkas Kazimieras Oksas, pagrindinei kalbai pasakytį pakvietė Valdą Adamką. Jis savo kalboje iškėlė lietuvių vaidmenį Amerikos politinėje veikloje, kad gana lietuviui stovėti nuošalėje, turime vieningai veržtis pirmyn. Lietuviai neturi būti pasyvūs Amerikos politikoje. Lietuviai turi parodyti savo subrendimą politikoje ir išrinkti lietuvių kongreso nariu. Jam taip pat buvo įteiktas atžymėjimas, už kurį nuoširdžiai Lygos valdybai padėkojo.

Banketo pobūvis praėjo geroje nuotaikoje, svečiai gerai skaniai pasivaišino. Viskas buvo vedama pagal nustatytą programą. Dalyvavo apie 200 svečių. Progra-

DIRVAI AUKOJO

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis aukojo šie Dirvos skaitytojai:

J. Barzdaitis, Weston	2,00
S. Bliudnikas, Rochester	2,00
B. Makaitis, Norwood	5,00
P. Žolynas, Chicago	7,00
K. Gražys, Chicago	5,00
J. Lipnis, Cleveland	2,00
P. Kažiuba, Chicago	2,00
S. Paulauskis, Quincy	2,00
J. Rasys, Cambridge	10,00
H. Gavorskas, Venezuela	10,00
J. Budreika, Toronto	7,00
A. Jucys, Toronto	7,00
P. Pusdešris, Australia	1,99
A. Klein, Rochester	2,00
J. Guzulaitis, Omaha	2,00
A. Žiedas, Detroit	2,00
K. Rimas, Chicago	2,00
V. Katinas, Richmond Hill	2,00
A. Daugirdas, Willowick	2,00
I. Verbyla, Cleveland	2,00
K. Gasparaitis, Cleveland	7,00
A. Griaudė, Boston	2,00
J. Salkus, St. Catharines	7,00
K. Garbenis, Chicago	2,00
K. Silinaitis, Flushing	7,00
A. Makarsky, W. Germany	2,00
T. Jurcys, Chicago	5,00
W. Diehl, Wickliffe	5,00
S. Pangonis, Omaha	3,00
K. Aglinskis, Chicago	5,00
F. Gaudušas, Chicago	2,00
A. Ramanuskas, Deerfield	1,00
P. Mikšys, Cleveland	2,00
S. Trinkas, Chicago	1,00
I. Vasyliūnas, Somerville	5,00
P. Guobys, Toronto	2,00
A. Zaparackas, Royal Oak	2,00
T. Kavaliauskas, Detroit	2,00
J. Galinis, Lemont	2,00
T. Janukėnas, Dorchester	5,00
B. Vigelis, Camden	7,00
K. Matutis, Chicago	7,00
V. Augustinas, Richmond Hill	5,00
J. Stulga, Chicago	2,00
F. Baldauskas, Cleveland	2,00
K. Ralys, Cleveland	2,00
J. Turčinskis, Chicago	3,00
A. Šimkus, Chicago	7,00
A. Aleksiš, Waterbury	2,00
L. Gaudušas, Omaha	5,00
V. Šeštakas, Los Angeles	5,00
Č. Douvan, Cleveland	2,00
J. Juodikis, Forest Park	5,00
J. Jurskus, Rochester	2,00
J. Augutis, Rockford	2,00
V. Šukys, Toledo	2,00
V. Misiūnas, Elizabeth	5,00
J. Paknis, Kearny	10,00
S. Urbanavičius, Cleveland	3,00
M. Vaišnys, Phila.	7,00
S. Lazdinis, Euclid	2,00
L. Dautaras, Cleveland	2,00
P. Druseikis, Rochester	2,00
J. Žemaitis, Geneva	2,00
ALB East Chicago Apyl.	15,00
V. Grauzinis, Chicago	5,00
S. Selys, Cleveland	2,00
S. Virkutis, E. New Market	5,00
A. Šumakaris, Cleveland	3,00
J. Vaitkus, Toronto	2,00
A. Matuzas, Chicago	2,00
I. Vasyliūnas, Somerville	2,00
J. Lapinskas, Chicago	2,00

Visiems aukotojams Dirva nuoširdžiai dėkoja.

ma buvo gerai organizuota ir ilgai neužsistėsė. (as)

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1972 METAIS VISOS GRUPĖS 11 DIENŲ LIETUVOJ

Walter Rask-Rasčiausko vadovaujamas American Travel Service Biuras šiais metais yra suorganizavęs daug grupinių kelionių į Lietuvą. Ekskursijų išvykimo datos yra sekančios:

CHICAGO-MONTREALIS	GEGUŽĖS 29 d. — 17 dienų kelionė, grįžtant sustoja Paryžiuje
CHICAGO-NEW YORK	BIRŽELIO 18 d. — 17 dienų kelionė, grįžtant sustoja Leningrade
CHICAGO-NEW YORK	BIRŽELIO 29 d. — 21 dienos kelionė, grįžtant sustoja Romoje
CHICAGO-NEW YORK	LIEPOS 10 d. — 21 dienos kelionė, grįžtant sustoja Romoje
CHICAGO	LIEPOS 27 d. — 21 dienos kelionė, grįžtant sustoja Romoje
CHICAGO-NEW YORK	RUGPIŪČIO 21 d. — 17 dienų kelionė, grįžtant sustoja Paryžiuje
CHICAGO-NEW YORK	RUGSĖJO 11 d. — 20 dienų kelionė, grįžtant sustoja Leningrade ir Helsinky
CHICAGO-NEW YORK	SPALIO 2 d. — 15 dienų kelionė, be sustojimo Europoje
CHICAGO-NEW YORK	GRUODŽIO 21 d. — 14 dienų kelionė, Kalėdinė ekskursija

Del dolerio svyravimo pasaulinėje rinkoje, kainos dar negali būti galutinai nustatytos, bet manoma, kad bus apie \$1000.00 asmeniui — iš Chicagos.

Skubėkite registruotis, nes kai kurios grupės jau beveik užpildytos, o kitos labai sparčiai pildosi. Dalyvių skaičius grupėse ribotas. Vėliau užsiregistravusiems gali pritrukti vietų.

Walter Rask-Rasčiauskas, pirmas pradėjęs organizuoti grupines keliones į Lietuvą, tą darbą sėkmingai tęsia jau 11 metų. Jo ekskursijos tvarkingai suplanuotos ir visuomet vyksta sklandžiai.

Taip pat paruošiamas kvietimus giminiams atvykti į Ameriką. Teikiame informacijas kelionių reikalais į visus pasaulio kraštus. Parūpiname bilietus ir reikalingas visas.

Del informacijų skambinkite ar rašykite:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643
Tel. (312) 238-9787

Balzeko lietuvių kultūros muziejuje Chicagoje Lietuvos nepriklausomybės atstatymo -- Vasario 16-tosios -- minėjimui ruošti garbės komitetas. Sėdi iš kairės: Alg. Budreckas, Jonas Švedas, Teodora Kuzienė, Juozas Rapšys, Leonardas Peseckas, Andrius Juškevičius. Stovi: Vladas Išganaitis, Stanley Balzekas, jr., Leopoldas Murelis, Petras Žibūnas, Juozas Tamulis, Konstantinas Petrauskas ir Antanas Valys.

J. Kasakaičio nuotrauka